

Vlaams
Parlement

vergadering **C1**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie ad hoc

van 25 september 2019

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de uitputting van de middelen voor sociaal tolken – 7 (2019)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het stopzetten van de middelen voor sociaal tolken – 37 (2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Tom De Meester aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de wachtlijsten voor sociale woningen – 18 (2019)	8
VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de intrekking van de erkenning van de Al Ihsaanmoskee in Leuven – 27 (2019)	
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de procedure tot intrekking van de erkenning van de Leuvense Al Ihsaanmoskee – 42 (2019)	14
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stijgende armoedecijfers in Vlaanderen – 35 (2019)	24
VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het plaatstekort in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs – 10 (2019)	30
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van het Inschrijvingsdecreet – 11 (2019)	38
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het lerarentekort – 24 (2019)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanpak op korte termijn van het acute lerarentekort – 30 (2019)	41

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de uitputting van de middelen voor sociaal tolken – 7 (2019)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het stopzetten van de middelen voor sociaal tolken – 37 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister-president, sinds 16 september is er geen budget meer voor sociaal tolken. U hebt dat beslist. Het budget is uitgeput en u wilt niet in extra middelen voorzien voor sociaal tolken.

Dat is een opvallende beslissing omdat het de eerste keer is dat een regering, dat een minister, in casu u, beslist om die financiering niet bij te stellen, zodat het sociaal tolken kan worden gefaciliteerd. Dat is opvallend en wat ons betreft verwerpelijk. Wij vinden het sociaal tolken in de maatschappij noodzakelijk en ontzettend relevant omdat het ervoor zorgt dat alle burgers, ook de burgers die minder goed Nederlands spreken, een beroep kunnen doen op hulpverlening, op sociale diensten, op openbare diensten. Sociale tolken komen tussen in precare gesprekken met dokters, advocaten, leerkrachten enzovoort. Dat zijn ongelooflijk belangrijke gesprekken waarin de nuance van de moedertaal van tel is. Dat dit sinds 16 september in het gedrang is gekomen, is voor ons onaanvaardbaar.

Wij staan niet alleen met die bezorgdheid. De voorbije weken hebben verschillende mensen aan de alarmbel getrokken. Bijvoorbeeld de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) deden dat ook. Directeur Anita Cautaers bestempelde het eerder deze week als 'een bijzonder problematische situatie, die op langere termijn tot nog meer ongelijkheid in de samenleving leidt'.

Minister-president, ik wil graag weten wat de argumenten zijn voor de afweging dat niet in extra financiering zal worden voorzien zodat sociaal tolken ondanks de uitputting van het aanvankelijke budget toch mogelijk blijft?

Zult u stappen ondernemen om tegemoet te komen aan de nood en aan de vraag die vele organisaties de voorbije week hebben gesteld?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister-president, collega Moerenhout heeft de problematiek uitstekend samengevat. Ik sluit mij graag aan bij haar vragen.

Ook sp.a vindt het absoluut niet kunnen dat de middelen voor sociaal tolken worden stopgezet voor het einde van het jaar. Wij vinden het ook niet serieus dat heel wat organisaties uit de gezondheids- en zorgsector en uit het maatschappelijk werk de boodschap hebben gekregen dat als zij nog verder een beroep op die diensten willen doen, zij het zelf zullen moeten betalen. Wij weten allemaal dat die organisaties vandaag al op hun tandvlees zitten en daar dus absoluut geen budget voor hebben. Daarom trekken heel wat organisaties inderdaad aan de alarmbel. Ik ben zelf door een aantal organisaties gecontacteerd. Er waren getuigenissen in de pers, onder andere van Anita Cautaers, met een quote die mij is bijgebleven: 'We

kunnen toch moeilijk aan kinderen vragen om te tolken voor de problemen van hun ouders.' Dit nog los van het feit dat de problemen nog verder dreigen te escaleren als ze niet onmiddellijk worden aangepakt. Het kan toch absoluut niet de bedoeling zijn dat er nog meer problemen ontstaan door miscommunicatie.

Minister-president, natuurlijk zijn wij het ermee eens dat iedereen zo snel mogelijk Nederlands moet leren in onze samenleving, maar wij gaan daarom toch niet, wat mij betreft, in een beschaafd land tolereren dat mensen niet de hulp krijgen die ze nodig hebben? Sommige mensen zijn onze taal niet of nog niet voldoende machtig om het soms technische of bijzonder juridische jargon van dokters, advocaten of maatschappelijk werkers te begrijpen.

Minister-president, op welke manier schat u het belang van sociaal tolken in? Waarom maakt u, in tegenstelling tot andere jaren, nu plots geen extra budget vrij om te overbruggen tot het einde van het jaar? Welke stappen onderneemt u om alsnog de nodige budgetten vrij te maken zodat de werking van het sociaal tolken kosteloos kan worden gevrijwaard tot het einde van het jaar?

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Mevrouw Goeman, ik antwoord op uw eerste vraag, hoe ik het belang inschat van het sociaal tolken. U was hier nog niet, maar tijdens de plenaire vergadering van 20 maart, een van de laatste plenaire vergaderingen in dit parlement, kwam deze problematiek al uitvoerig aan bod. Dat gebeurde voordien natuurlijk ook al uitvoerig, in commissies en dergelijke meer. Mijn lijn is altijd heel duidelijk geweest, maar ik zal het, voor alle duidelijkheid, voor u nog eens herhalen. Ik ben ervan overtuigd dat sociaal tolken een van de vele, weliswaar tijdelijke, instrumenten kan zijn om de taalkloof te overbruggen – naast het gebruik van eenvoudig Nederlands, pictogrammen en dergelijke. Maar ik hecht ook heel veel belang aan het responsabiliserende optreden ten aanzien van de gebruikers en de gebruikersoverheden. Ik vind het absoluut niet kunnen – en ik denk ook niet dat het de bedoeling kan zijn – dat bijvoorbeeld een migrant van de tweede of derde generatie nog altijd een beroep doet op een tolk. Dat bevordert de integratie van de betrokkene in mijn ogen absoluut niet.

Ik denk, collega's, dat het snel aanleren van de Nederlandse taal nog altijd het goedkoopste, maar ook het meest efficiënte instrument is om te integreren.

Er wordt hier beweerd dat ik de financiering zou hebben stopgezet en dergelijke meer. Ik heb geen enkele financiering stopgezet, collega's. U kent blijkbaar de regelgeving niet. U vergeef ik dat, mevrouw Goeman, u bent pas nieuw. Maar er zijn in de media allerlei zaken verkondigd die totaal niet kloppen.

Ik leg het kort uit. Het Agentschap Integratie en Inburgering voorziet in het aanbod en de attestering van de sociale tolken en vertalers. Het Integratiedecreet bepaalt dat de gebruikers slechts een beroep kunnen doen op de dienstverlening van het sociaal tolken en het sociaal vertalen als er een samenwerkingsovereenkomst is tussen enerzijds een gebruikersoverheid – dat kan bijvoorbeeld het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin of het Departement Onderwijs en Vorming zijn – en anderzijds het Agentschap Integratie en Inburgering. Die samenwerkingsovereenkomst bepaalt ook of de gebruiker – en hier gaat het concreet over een CAW – dan wel de gebruikersoverheid, dus het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de te presteren tolk- en vertaalprestaties betaalt.

Er is dus wel degelijk een samenwerkingsovereenkomst tussen het Agentschap Integratie en Inburgering en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor wat betreft het telefoontolken. Daar ging de concrete problematiek in de media ook over. In het kader van die samenwerkingsovereenkomst werd het volgende afgesproken. Het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

maakte als gebruikersoverheid voor 2019 een subsidiebedrag van 142.000 euro vrij voor de dienstverlening van het sociaal telefoontolken voor hun organisaties, dus onder andere voor het CAW. Het departement liet in diezelfde samenwerkingsovereenkomst ook optekenen dat er geen bijpassing mogelijk is en dat als het bedrag op is, wat nu blijkbaar het geval is, hun organisaties – bijvoorbeeld een CAW – zelf de kosten voor de dienstverlening moeten dragen.

Ik heb dus persoonlijk geen enkele financiering stopgezet. Als u meer vragen hebt over deze concrete problematiek, denk ik dat u die aan collega Vandeuren moet stellen. De mensen vanuit mijn bevoegdheid Inburgering en de mensen bij het Agentschap Integratie en Inburgering nemen wel degelijk hun verantwoordelijkheid op. De tolken zijn beschikbaar. De samenwerkingsovereenkomsten zijn wat ze zijn. Als de tolkuren in september al op zijn, dan is het aan de functioneel bevoegde minister om al dan niet te beslissen om budget bij te passen. Dan wil ik hier niet de verwijten krijgen dat ik budgetten heb ingetrokken of dat ik niet in extra financiering wil voorzien, want dat is absoluut niet mijn bevoegdheid en ook niet de bedoeling.

An Moerenhout (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister-president. U citeert de samenwerkingsovereenkomst en eigenlijk zegt u, in één zin samengevat: de aanvrager moet vanaf nu dan maar betalen. *(Opmerkingen van minister-president Liesbeth Homans)*

Dat hebt u wel gezegd. U hebt verwezen naar het departement, de steden en gemeenten en het CAW zelf. Dat is waar het in casu op neer komt.

U hebt gelijk: u hebt het budget niet stopgezet, het budget is op. Maar wat wij zeggen, is dat dat er de voorbije jaren bijgevoegd is, zodat er wel budget is vanuit de overheid. U moet niet zeggen dat wij het verkeerd horen, want dan hoort iedereen het verkeerd. De Vlaamse steden en gemeenten zitten in de problemen. Het CAW zit in de problemen. De maatschappelijke welzijnswerkers en zo verder: ze zitten allemaal in de problemen. U weet donders goed dat zij geen budget hebben om aan die sociale tolken te geven. De facto komt dat erop neer dat de sociale tolken hun werk niet meer zullen kunnen doen en dat heel de werking vandaag 'op los zand zit'. Dat is het probleem.

U hebt in het begin gezegd: 'Ik steun sociaal tolken. Dat is een tijdelijke maatregel om te overbruggen.' Dat is nieuw. Sociaal tolken is nog nooit omschreven als een tijdelijke maatregel. U noemt het nu een tijdelijke maatregel. Dat is een geheel nieuwe visie op sociaal tolken, die wij absoluut niet steunen. Want het gaat niet alleen over mensen die geen of nog geen Nederlands spreken. Het gaat ook over mensen die op hun werk Nederlands spreken, maar die de nuance van de moedertaal nodig hebben in heel precare gesprekken, bijvoorbeeld gesprekken met een dokter die een precare diagnose moet overbrengen, een leerkracht die aan de ouders moet vertellen over gedragsproblemen van het kind, gesprekken waarbij voorheen andere kinderen moesten meegaan. De nuance van de moedertaal, daarvoor dienen die sociale tolken. Die zijn ongelooflijk belangrijk voor een vlotte integratie van mensen, die u ook zou moeten steunen.

Ik denk dat uw beslissing over die tijdelijkheid die u hier nu verkondigt, uw beslissing om geen extra financieel budget te geven, niet alleen ideologische motieven draagt, maar ook financiële. U hebt gezegd dat de sociale tolken onder het Agentschap Integratie en Inburgering vallen. Dat agentschap heeft al jaren te maken met een tekort aan middelen. Die begroting staat al jaren in het rood. En dus hebt u geld nodig. Dat geld gaat u vandaag zoeken bij de sociale tolken en de aanvragers. U schuift de factuur door. Wij en heel veel anderen vragen al jaren om een externe doorlichting van het agentschap, zodat u een helder zicht krijgt op die middelen en waar het gat in die begroting vandaan komt.

Hannelore Goeman (sp-a): Bedankt voor uw antwoorden, minister-president. Over de kennis van het Nederlands zijn we het helemaal eens. Ik reken er dan ook op dat de komende Vlaamse Regering de budgetten voor de lessen Nederlands gevoelig zal verhogen. Want ik spreek uit mijn Brusselse ervaringen: we kunnen amper volgen. Er zijn op dit moment wachtlijsten bij de Huizen van het Nederlands. Bij dezen dus alvast een warme oproep.

Bedankt ook voor uw verheldering. Die constructie tussen het departement welzijn en sociaal tolken, daar heb ik geen weet van. Maar dat verandert natuurlijk niets aan de realiteit van de organisaties op het terrein, die vandaag geconfronteerd worden met het feit dat ze die factuur gepresenteerd gaan krijgen en die gewoon niet kunnen betalen. Wat mij betreft, hebben die organisaties er absoluut geen boodschap aan dat er hier nu een rondje zwartepieten wordt gespeeld tussen verschillende ministers over wie zijn verantwoordelijkheid niet heeft genomen. Wat voor ons het belangrijkste is, is dat er een oplossing komt, zodat die organisaties tot het einde van het jaar hun werk kunnen voortzetten, met behulp van telefoon-tolken. Ik reken dus op u, ook al is er niet veel tijd meer over, om te proberen om mee een oplossing uit de brand te slepen. Ik zal de volgende minister van Welzijn daar in ieder geval ook over ondervragen.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Ik wil kort reageren op het ideologische verhaal dat de minister hier ophangt, namelijk dat we de gebruikers van sociaal tolken moeten responsabiliseren, alsof het overheidsgeld vandaag door ramen en deuren zou worden gesmeten. Minister-president, we kunnen hier uren discussiëren over welke minister nu precies verantwoordelijk is, maar u hebt in Knack gezegd dat u hoopt op veel minder aanvragen. U wilt dat het sociaal tolken wordt afgebouwd. U zegt dat die tweede en derde generatie van personen met een migratieachtergrond maar Nederlands moeten leren, maar dat is natuurlijk niet de essentie van het verhaal, want die mensen kennen in vele gevallen Nederlands. Sociaal tolken is nodig, zoals mijn collega zeer terecht heeft benadrukt, om in zeer precaire gesprekken ondersteuning te bieden voor een eerder technisch Nederlands. Doet u het maar eens: u hebt kanker en u komt bij een specialist terecht die een diagnose moet stellen. Dan komt u er niet met een huis-tuin-en-keuken-Nederlands. Dat is een technisch gesprek waarbij mensen moeten worden ondersteund. Hetzelfde geldt voor het onderwijs.

Minister-president, luistert u?

Als er een studiekeuze moet worden gemaakt, wat zeer belangrijk is voor de toekomst van kinderen, dan is het toch wel van belang dat elke nuance van het Nederlands in dat gesprek kan worden benoemd.

Minister-president, aangezien sociaal tolken zeer belangrijk is om de brug te maken naar onder andere het onderwijs of de medische sector en dus met andere woorden zeer belangrijk is voor de inburgering, is mijn vraag of u nu voor inburgering bent of met deze maatregel inburgering net wilt afremmen.

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Ik dacht met mijn eerste antwoord tegemoet te komen aan de vraag van mevrouw Goeman, die eigenlijk peilde naar mijn persoonlijk standpunt. Ik heb dat heel duidelijk gegeven en gezegd dat sociaal tolken een tijdelijke oplossing kan zijn maar dat het niet de bedoeling kan zijn dat de tweede en derde generatie van personen met een migratieachtergrond nog altijd een beroep doen op een tolk. Mijnheer De Meester, daarover verschillen we duidelijk van mening.

Ik wil tegemoetkomen aan de bijkomende vragen en statements – maar zoveel waren er niet –, want men beseft blijkbaar dat het toch niet zo goed in elkaar stak als men had verwacht. Als er in het verleden geld is bijgepast voor wat sociaal tolken betreft, in casu naar de CAW's, dan is dat altijd gebeurd zoals bepaald in het Integratiedecreet. Mevrouw Goeman, uw partij heeft dat decreet mee goedgekeurd tijdens de vorige legislatuur. De middelen zijn ook altijd bijgepast door de functioneel bevoegde minister en departementen. De voorbeelden die hier worden gegeven, zijn voorbeelden van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en van het departement Onderwijs. Die twee departementen hebben ook een samenwerkingsovereenkomst met het Agentschap Integratie en Inburgering en nemen daarin op hoeveel financiële middelen zij vrijmaken. Zij, en niet het agentschap, bepalen ook zelf of er, wanneer het budget op is – zoals nu het geval is voor Welzijn –, financiële middelen kunnen worden bijgepast. In de samenwerkingsovereenkomst voor Welzijn is ervoor geopteerd om dat niet te doen.

Ik kan hier blijven herhalen dat ik geen enkele financiële stroom heb stopgezet. Dat heeft niets te maken met de financiële toestand van het Agentschap Integratie en Inburgering, maar heeft alles te maken met het feit dat de gebruiksoverheden in samenwerkingsovereenkomsten tussen het agentschap enerzijds en die gebruiksoverheden anderzijds ofwel niet willen bijpassen, ofwel hebben beslist dat de gebruikers, waaronder de CAW's, zelf moeten betalen. De verschillende departementen bepalen zelf in de samenwerkingsovereenkomst wat zij daarin opnemen. Het agentschap doet wat het decreetaal moet doen, namelijk het opleiden en attesteren van die tolken en het voorzien in een voldoende aanbod van talen. Hier slaat u de bal volledig mis en moet u een andere functioneel bevoegde minister ondervragen.

Voorzitter, ik wil mijn verantwoordelijkheid niet uit de weg gaan, maar de waarheid heeft in dezen ook meer dan haar rechten.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ik kan het alleen maar fundamenteel oneens zijn met de minister. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe belangrijk sociaal tolken is. Er is een budget en u blijft herhalen dat u het niet hebt stopgezet. Wij zeggen dat ook niet, wij zeggen dat u niet voorziet in een nieuwe financiering zoals de voorbije jaren. U moet daar niet mee lachen, dat is waar. Er zijn zoveel mensen in de problemen door die beslissing en dat deert u niet. Ik kan alleen bevestigen hoe noodzakelijk dat sociaal tolken is voor een goede integratie. De heer De Meester van de PVDA stelde de juiste vraag: bent u eigenlijk voor integratie? Ik begin het me ook af te vragen.

Natuurlijk heeft deze maatregel te maken met de slechte papieren van het agentschap. Het agentschap heeft geld nodig, de begroting staat in het rood, en dus zoekt u geld en dat zoekt u bij de meest kwetsbaren. Dat is een beslissing die Groen absoluut niet kan ondersteunen. Wij vinden dat u de meest kwetsbaren net moet ondersteunen en dat u moet zorgen voor een goede integratie van de nieuwkomers. Dat komt zowel de nieuwkomers als onze samenleving ten goede.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik kan me alleen maar aansluiten bij de analyse van mevrouw Moerenhout, maar wij zullen ook niet nalaten om de andere bevoegde ministers te ondervragen over dit euvel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom De Meester aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de wachtlijsten voor sociale woningen – 18 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Minister, ik ben heel blij dat ik u eindelijk live kan interpellieren over uw falende woonbeleid. Ik hoop dat het genoeg wederzijds is.

Mijn vraag gaat over de groeiende wachtlijsten voor sociale woningen. Die wachtlijsten zijn onder uw beleid opgelopen van ongeveer 120.000 tot bijna 154.000 mensen. Dat is, als ik goed kan rekenen, een stijging met 28 procent. Het is belangrijk dat we het daarover hebben, minister, want op een wachtlijst kan men niet wonen.

Er zijn heel veel mensen in onze samenleving die op de private huurmarkt niet aan bod komen en die alleen kunnen worden geholpen via een sociale woning. En u hebt het probleem tijdens de vorige legislatuur niet opgelost. Een sociale woning is een basisrecht, een betaalbare woning zou een fundamenteel recht moeten zijn en wordt eigenlijk in artikel 23 van de Grondwet gegarandeerd.

En ik hoop toch, minister, dat u de Belgische grondwet ook niet als een vod beschouwt. Het recht op wonen is iets wat voor onze fractie zeer belangrijk is. Het is een cruciale hefboom in de strijd tegen de armoede. U zult natuurlijk zeggen dat u uw best hebt gedaan, dat u veel budget hebt geïnvesteerd, meer dan ooit, in de renovatie van sociale woningen. U zult zeggen dat er netto zeventuizend sociale woningen bij zijn gekomen in de vorige legislatuur, maar dat is dus onvoldoende. Dat is onvoldoende, want aan dit tempo zal het toch nog ongeveer een honderdtal jaar duren eer de wachtlijsten worden weggewerkt, en ik denk niet dat dat de boodschap is die wij aan die mensen in een precaire woonsituatie kunnen geven.

Minister, mijn vraag is dus zeer concreet: hoe komt het dat die wachtlijsten onder uw bewind op die manier zijn toegenomen, en wat hebt u sinds de verkiezingen van 26 mei gedaan? Welke bijkomende maatregelen hebt u genomen om die wachtlijsten verder in te perken?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Excuseer, maar was uw laatste vraag wat ik sinds de verkiezingen van 26 mei heb gedaan om die wachtlijsten weg te werken? Voor mijn goed begrip, want ik had het niet goed gehoord.

Tom De Meester (PVDA): Ja, het zou zomaar kunnen dat u tijdens de zomer bijkomende maatregelen hebt genomen.

Minister-president Liesbeth Homans: Ik heb uw vraag goed begrepen.

Hoe verklaar ik dat de wachtlijsten voor sociale woningen in die mate zijn toegenomen? U spreekt in uw vraag over 153.910 wachtenden, om concreet en exact te zijn. Dat gaat over het jaar 2018. Nu, voor alle duidelijkheid, collega's, dat is geen actualisatiejaar. Ik hoop dat u weet wat 'actualisatiejaar' betekent. Ik denk dus dat er bij dat cijfer van 153.910 wachtenden toch wel wat kanttekeningen moeten worden geplaatst, want de werkelijke cijfers liggen wel degelijk een stuk lager. Collega De Meester, u zult me niet horen zeggen dat een wachtlijst een goede zaak is. Elke persoon die ergens op moet wachten, is een persoon te veel.

Daarover ben ik het met u eens, maar de waarheid heeft natuurlijk ook wel meer dan haar rechten.

Waarom is dat cijfer wel degelijk iets lager? Daar zitten onder andere 14.000 gezinnen in die wachten op een interne mutatie. Dat zijn mensen die momenteel al in een sociale woning wonen, maar een aanvraag hebben gedaan voor een andere sociale woning. Die wonen momenteel dus al in een sociale woning. Daarnaast is ongeveer 75 procent van alle SVK-huurders (sociale verhuurkantoren) ook al ingeschreven op een wachtlijst voor een sociale woning, omdat dat een verplichting is, maar tegelijkertijd hebben ze wel al een sociale huisvesting, in de vorm van een woning via een SVK. Dan kunnen we nog eens minstens 8300 huurders van die wachtlijst aftrekken. Daarnaast kregen in 2018 27.000 gezinnen een tegemoetkoming in de huurprijs, in de vorm van een huursubsidie of huurpremie.

Voor de nieuwe mensen onder ons, in de afgelopen legislatuur hebben we in de commissie Wonen heel veel debatten gehad over de huursubsidie en de huurpremie. Toen was er altijd verwarring over wat het verschil eigenlijk was. Ik zal dat voor de nieuwe mensen met heel veel plezier nog even kort toelichten. Een huurpremie krijg je als je langer dan vier jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat. Een huursubsidie krijg je als je ofwel een SVK-woning bewoont ofwel uit een huis of woning wordt gezet die ongeschikt of onbewoonbaar is verklaard.

Er zijn ook wel een aantal objectieve gegevens die een verklaring kunnen bieden voor de groei van de wachtlijsten. Collega De Meester, ik heb u daarnet proberen uit te leggen dat die cijfers toch wel een klein beetje moeten worden genuanceerd, met dien verstande – ik herhaal het, zodat u dat zeker niet tegen mij kunt gebruiken – dat elke wachtende er een te veel is. Maar we moeten de cijfers natuurlijk ook wel in het juiste perspectief plaatsen. Er zijn dus een aantal objectieve gegevens. Er is een onderzoek van het Steunpunt Wonen geweest in 2018 naar de in- en uitstroom in de sociale huur in de periode 2016-2018. Een van de belangrijkste conclusies uit die studie is dat er een stijging is geweest doordat de inkomensgrenzen om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning met 13 procent zijn verhoogd begin 2014, dus nog in de vorige legislatuur.

Dat is natuurlijk wel significant. Ik weet dat sommige partijen dat woordje niet graag horen, maar het is wel degelijk significant. Collega De Meester, ik vergelijk even met Brussel. Daar is het toegelaten inkomen voor een gezin 29.154 euro. In Vlaanderen is dat 37.276 euro. Hoe hoger de inkomensgrens natuurlijk ligt, hoe meer mensen in aanmerking komen voor een sociale woning. Dat lijkt me de logica zelf.

Tegelijkertijd hebben de onderzoekers van het Steunpunt Wonen in 2018 vastgesteld dat het aantal toewijzingen jaar na jaar is toegenomen, wat betekent dat er wel degelijk een versnelling van de toegang tot sociale huur gaande is. Ook het uitwerken van de huurpremie kan een druk zetten op de wachtlijsten, want om recht te hebben op die premie moet je eerst ingeschreven zijn op een wachtlijst voor een sociale woning. Anders krijg je die huurpremie niet.

Er is de persoonsvolgende financiering. Ik vind dat een zeer goed systeem, dat onder andere door minister Vandeurzen, in samenspraak met de voltallige Vlaamse Regering, werd uitgewerkt. Binnen dat systeem krijgt men dat zogenaamde rugzakje. Dat kan er natuurlijk ook wel voor zorgen dat die mensen dan met dat rugzakje zelf op zoek gaan naar huisvesting, en we zien wel degelijk een grote instroom in de sociale huisvesting van welzijnsdoelgroepen. Ik doe daar geen uitspraak over. Dat is gewoon een objectieve vaststelling. Daardoor kunnen de wachtlijsten natuurlijk ook wel aangroeien.

Daarnaast loopt er bij een aantal sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's) een grootschalige renovatieoperatie, die voor een minder grote instroom van nieuwe

huurders zorgt. Vaak worden nieuwe sociale huurwoningen immers ingezet voor bestaande huurders die wegens grootschalige renovatieprojecten tijdelijk elders moeten worden gehuisvest. Er worden dus enerzijds nieuwe sociale huurwoningen gebouwd. Anderzijds kunnen die niet onmiddellijk worden betrokken door nieuwe huurders. Ze moeten worden ingezet om huurders tijdelijk onder te brengen die in woningen wonen die grondig energetisch worden gerenoveerd, iets waarvan u, denk ik, alleen maar een voorstander kunt zijn. Ik denk dat dat toch ook wel een belangrijke kanttekening is bij die cijfers.

Mijnheer De Meester, u vroeg of ik het acceptabel vind dat een sociaal woonaanbod van 7 procent in Vlaanderen een soort traditie is geworden. U kijkt natuurlijk alleen naar het aantal sociale woningen, en daar maakt u een kapitale denkfout. Het sociale woonaanbod is groter. Het gaat in eerste instantie inderdaad over het aantal beschikbare sociale woningen, maar tegelijkertijd zijn er ook de zogenaamde SVK-woningen.

De afgelopen legislatuur zijn die jaarlijks met 10 procent gestegen en hebben we wel degelijk ingezet op dat SVK-model, met de steun van de meerderheid en soms zelfs van oppositiepartijen. Dat is aardig gelukt. Als je over het sociale woonaanbod spreekt, mag je natuurlijk ook alle tegemoetkomingen in de huurprijs – ik heb daarnet de huurpremie en -subsidie genoemd – niet vergeten. Gewoon zeggen dat het sociale woonaanbod op 7 procent ligt, is niet waar. Je moet er een aantal zaken bij tellen.

Waarom heeft de Vlaamse Regering niet meer geïnvesteerd in de bouw van bijkomende sociale woningen om zo de wachtlijsten terug te dringen? Mijnheer De Meester, u weet vast wel dat ik de vorige legislatuur een recordbedrag van 3,8 miljard euro heb kunnen uittrekken voor sociale huisvesting. Dat heb ik kunnen realiseren, met grote dank aan mijn collega's. Ik kijk even naar de heer Tommelein, want die heeft al die discussies meegemaakt. Ik ben er mijn collega's in de Vlaamse Regering nog altijd zeer dankbaar voor dat ik die extra machtiging keer op keer gekregen heb. 3,8 miljard euro, mijnheer De Meester, is 52 procent meer dan de legislatuur daarvoor, toen er een budget van 2,5 miljard is uitgetrokken voor sociale huisvesting.

U weet ook dat ongeveer 1,5 miljard euro van dat bedrag naar energetische renovatie is gegaan. Uw partij kan dat volgens mij alleen maar toejuichen, zeker als we kijken naar de reportages over de staat van ons sociale huurpatrimonium. We moesten wel degelijk meer dan een tandje bij steken op het vlak van energetische renovatie. Dat komt natuurlijk ook de huurders ten goede, want vaak betaalden zij meer aan energiekosten dan aan huur. Dat kon toch niet de bedoeling zijn? De woonkwaliteit van de sociale huurders is er dankzij de investeringen behoorlijk op vooruit gegaan.

Naast de investeringen in renovatie zijn er ook heel wat investeringen geweest om nieuwe sociale huurwoningen bij te bouwen. Concreet zijn er ruim 11.000 sociale huurwoningen gebouwd. Dat is dus niet het getal dat u eerder hebt genoemd. Dan zwijg ik nog over de grote projecten om bestaande woningen te vervangen, want dat zijn eigenlijk ook nieuwbouwwoningen, niet zomaar renovatieprojecten.

Zoals ik daarnet al heb gezegd, hebben wij deze legislatuur ten slotte echt wel ingezet op de versterking van het SVK-model, waarbij woningen ter beschikking gesteld worden via sociale verhuurkantoren. Op die manier zijn er 4000 sociale woningen bij gekomen. Aan het begin van de legislatuur waren er nauwelijks 7000.

De verhoging van het budget heeft er natuurlijk ook voor gezorgd, collega's, dat alle aangevraagde nieuwbouw- en renovatieprojecten gehonoreerd zijn. Elke SHM die een project heeft ingediend, ofwel voor nieuwbouw ofwel voor renovatie, heeft haar middelen gekregen. Aan de kant van de SHM's zijn er dus geen wachtlijsten

voor de bouw of renovatie van woningen. Ik wil daar nog een kanttekening bij maken. Wij hebben alle aangevraagde projecten kunnen honoreren, maar de SHM's zelf moeten wel nog kunnen volgen. Het feit dat er geen enkele SHM is die nog een project in de pijplijn heeft zitten, zegt volgens mij al veel, collega De Meester. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Het is wel een heel belangrijke vraag, al zijn alle vragen natuurlijk belangrijk. Voorzitter, ik kreeg onbeperkte tijd.

De voorzitter: Ik weet het, minister-president, ik weet het.

Minister-president Liesbeth Homans: Laat me dan gewoon mijn antwoord verder afwerken. Ik kom tot het einde, maakt u zich geen zorgen.

Hoe ga ik er nu voor zorgen dat de wachtenden – ik heb het cijfer al genuanceerd en zal het nu ook niet meer herhalen – de zekerheid van een betaalbaar woonaanbod krijgen? Ik vind het absoluut zeer belangrijk dat er in de toekomst blijvend en structureel ingezet wordt op de verhoging van het sociaal woonaanbod enerzijds en renovatie anderzijds. Ik denk dat de combinatie van beide belangrijk blijft. Ik heb daarin mijn verantwoordelijkheid meer dan genomen. U weet ook dat ik in 2019 ook het budget voor de huurpremie en -subsidie gevoelig heb verhoogd. Het totale budget is deze legislatuur geëvolueerd van 36,6 miljoen euro in 2014 naar 81,4 miljoen euro in 2019 en is aldus meer dan verdubbeld. De aanzienlijk lage inkomensgrenzen voor de huurpremie of -subsidie zijn opgetrokken naar de inkomensgrenzen van het kaderbesluit Sociale Huur. Vroeger mocht je veel minder verdienen om in aanmerking te komen voor een sociale huurpremie of -subsidie, maar we hebben die grens gelijkgetrokken met de inkomensgrenzen uit het kaderbesluit Sociale Huur. Tegelijkertijd hebben we ook de bedragen van de tegemoetkomingen opgetrokken. Dankzij die hervorming zullen er dit jaar potentieel meer dan 9250 gezinnen en alleenstaanden een beroep kunnen doen op een hogere sociale huurpremie of -subsidie. Die komen boven op de 27.000 begunstigden die ik daarnet al heb genoemd.

Zo, voorzitter, ik denk dat ik meer dan uitgebreid geantwoord heb op de vragen van collega De Meester.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Dank u wel voor uw toelichting, minister-president.

Eigenlijk zegt u, heel kort samengevat, dat mijn cijfers niet kloppen, terwijl het gewoon de officiële cijfers zijn, en dat jullie de criteria verruimd hebben. Dat laatste klopt wel, maar als je de criteria verruimt, dan moet je natuurlijk ook het aanbod verruimen en ervoor zorgen dat het aanbod voldoet aan de gestegen behoefte.

Wat mij heel erg opvalt in uw antwoord, minister, is dat er ook alternatieven zijn voor sociale woningen, waaronder huursubsidies en SVK-woningen, maar dat is niet hetzelfde. De enige manier om mensen een betaalbare huurwoning te bieden die aansluit bij hun budget, is door ze een sociale huurwoning te geven. Een SVK-woning is gewoon iets anders. In het beste geval kun je een korting op de marktprijs bedingen, maar dat is niet hetzelfde als een sociale huurwoning, waar een sterk inkomensgerelateerd aspect in zit.

Minister, wat me op het einde van uw antwoord is opgevallen, is dat u hebt vermeld dat u elke huisvestingsmaatschappij die om middelen heeft gevraagd, ook die middelen hebt gegeven. Dat klopt, maar blijkbaar bent u van plan dit te veranderen. Ik heb, bij gebrek aan een regeerakkoord, in de startnota van informateur De Wever gelezen dat hij voorstelt voor een aantal grote steden die boven het sociaal bindend objectief zitten, zoals mijn eigen stad Gent, niet te voorzien in

financiering voor bijkomende sociale woningen. In mijn stad staan 12.000 mensen op de wachtlijst. Indien u niet voorziet in bijkomende financiering voor steden die boven het sociaal bindend objectief zitten, hoe zult u dan de wachtlijsten in die steden terugdringen?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Voorzitter, als iets duidelijk is, is het wel dat de uitdaging zeer groot is. Er is wat discussie over de wachtlijsten. Er zijn wat dubbele tellingen, maar wat geen van de voorgaande sprekers heeft aangehaald, is dat er nog 100.000 Vlamingen zijn die recht hebben op een sociale woning, maar die nog niet hebben aangevraagd. Dat is natuurlijk iets waarmee in het aanbod rekening moet worden gehouden.

Als één zaak duidelijk is, is het natuurlijk dat de overheid een sterke rol moet spelen op de woonmarkt. Dat is het standpunt van mijn fractie. Het moet vooral de doelstelling zijn de private huurmarkt wat te ontspannen, want daar horen we verhalen over. In Antwerpen is er onlangs een gasontploffing geweest. Dit toont aan dat er nog heel wat te doen is in verband met de controle op de woonkwaliteit. Dit is deels een verantwoordelijkheid van de lokale besturen, maar met het voorgaand woonbeleid is niet op een versterking hiervan ingezet. De helft van de woningen op de private huurmarkt is niet in orde en de helft van de mensen die op de private huurmarkt huren, besteden hier meer dan een derde aan. Dat is een ernstige indicator dat er iets moet gebeuren.

Minister, u hebt de inkomensgrenzen voor huursubsidies opgetrokken, maar u bent vergeten te vermelden dat die subsidie pas na vier jaar kan worden aangevraagd. Tijdens de vier jaar tussen de inschrijving op de wachtlijst en het effectief recht op een huursubsidie laat u die mensen min of meer aan hun lot over op de private huurmarkt.

Het is niet allemaal kritiek. U hebt hier het grootste budget ooit aan toegekend. Ik mag dan ook hopen dat u er in de loop der onderhandelingen om zult strijden dit te behouden. Wat ik vooral heb gemist, is een groot strategisch plan. Naar hoeveel woningen zullen we op termijn evolueren? U hebt tijdens de begrotingsrondes zeker uw best gedaan om hier tijdens de onderhandelingen bijkomend budget aan toe te kennen, maar we zouden dat liever in een grote, gestructureerde visie gekaderd zien.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister-president, de wachtlijsten voor sociale woningen vormen een ongelooflijk schrijnende problematiek waarover we al diverse jaren van mening verschillen en die we hier al jaren aanklagen. Ik wil het pleidooi van de vorige sprekers graag bijtreden. Tijdens de vorige legislatuur zijn er 30.000 gezinnen op die wachtlijsten bij gekomen. Het aantal mensen op de wachtlijsten is tot meer dan 150.000 Vlamingen gestegen. Dat is immens veel, zeker als we weten dat veel van die Vlamingen ook in armoede vervallen. Wat ons betreft, is het duidelijk dat er sneller en ambitieuzer in sociale woningen moet worden geïnvesteerd.

Ik heb een vraag. Ik wil me in dit verband aansluiten bij de heer De Meester. In de startnota staat het voor mij verwerpelijk voorstel om het bindend sociaal objectief in bepaalde steden en gemeenten niet meer als een minimum, maar als een plafond te hanteren. Dat is ongelooflijk choquerend, zeker als we weten welke debatten we hierover de voorbije jaren hebben gevoerd. Eigenlijk is er in de commissie min of meer een consensus over de partijgrenzen heen dat 9 procent aan sociale woningen een te klein minimum is. Om de wachtlijsten weg te werken en om het recht op wonen, wat een grondrecht is, te kunnen waarborgen, moet dat percentage worden opgetrokken. Mijn vraag is hoe u die wachtlijsten zult wegwerken.

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Mijnheer De Meester, ik heb, voor alle duidelijkheid, niet gezegd dat uw cijfers niet kloppen. Het gaat, als ik het uit het hoofd weet, om 153.910 mensen. Ik heb enkel gezegd dat ik de cijfers wil nuanceren. Er is in 2018 geen actualisatie geweest en bovendien bestaan er ook zaken als de interne mutatie van mensen die al in een sociale woning wonen, maar een andere willen. Ik wil niet heel mijn pleidooi van daarnet herhalen, maar ik heb niet gezegd dat uw cijfers niet kloppen. Ik heb de cijfers genuanceerd, wat in de politiek een belangrijke karaktereigenschap is.

Ik ben het er absoluut niet mee eens dat hier steeds wordt gezegd dat de sociale huisvesting enkel over sociale woningen van SHM's gaat. Het kan wel degelijk ook gaan om de woningen van de SVK's en om allerlei tegemoetkomingen voor gezinnen die zich ondertussen op de private huurmarkt moeten beredderen, zoals de huurpremie en de huursubsidie.

Mijnheer Veys, voor een huurpremie moet iemand vier jaar op de wachtlijst staan. Dat geldt niet voor een huursubsidie, maar dat doet er nu niet toe. Het gaat om tegemoetkomingen voor mensen die zich al dan niet tijdelijk op de private huurmarkt moeten beredderen. Voor de huurpremie moet iemand natuurlijk op de wachtlijst zijn ingeschreven. Een huursubsidie kan iemand ook krijgen als hij van een ongeschikt of onbewoonbaar verklaarde woning naar een andere private huurwoning moet verhuizen.

Dat zijn allemaal instrumenten die de Vlaamse Regering aanreikt. Ik ben blij dat u erkent dat wel degelijk zware inspanningen zijn geleverd. U hebt dat ook gezegd over de inkomensgrenzen en over de tegemoetkomingen voor huurprijzen, zoals de huurpremie en de huursubsidie. Wat de toekomst betreft, weet u dat we volop onderhandelen. De eindmeet is min of meer in zicht. Ik kan enkel mededelen dat de informateursnota een startnota is. Er wordt volop onderhandeld en u zult binnen afzienbare tijd te weten komen wat de plannen inzake sociale huisvesting zijn.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Minister, u kunt de cijfers in verband met de wachtlijsten natuurlijk nuanceren en relativeren zo veel u wilt, maar de feiten blijven de feiten. Met uw beleid staan er een derde meer mensen op de wachtlijst dan bij het begin van de vorige legislatuur. U hebt hier met uw beleid onvoldoende op ingespeeld. Dat is een feit. Ik denk dat we hier in de komende weken en maanden nog veel debatten aan zullen wijden.

Wat ten slotte uw antwoord betreft over de maatregel die in de startnota van de informateur staat, sorry, maar dat antwoord doet voor mij totaal niet ter zake. Natuurlijk is er nog geen regeerakkoord, en natuurlijk zullen we in dat regeerakkoord ontdekken wat de beslissing uiteindelijk is.

Minister-president, ik kan me moeilijk voorstellen dat u als minister van Wonen over die maatregel geen mening hebt. Ik zou dus graag weten wat u precies denkt...

De voorzitter: Collega, het is vandaag de bedoeling de ministers en de minister-president te interpellieren over de lopende zaken. U weet dat de regering in lopende zaken is, en dan kunt u natuurlijk niet vragen naar intenties en goede voornemens die eventueel in een mogelijk regeerakkoord kunnen staan.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de intrekking van de erkenning van de Al Ihsaanmoskee in Leuven – 27 (2019)

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de procedure tot intrekking van de erkenning van de Leuvense Al Ihsaanmoskee – 42 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister-president, het is een bewogen zomer geweest voor de moskee Al Ihsaan in Leuven en alle mensen en instanties die daarbij betrokken waren of zijn. Op 26 juli 2019 ontving de voorzitter van de gemeenteraad van Leuven een brief van u. In de brief meldt u dat u de procedure hebt opgestart om de erkenning van de moskee op te heffen. U start de procedure op omdat – ik citeer – “uit informatie blijkt dat de moskee wordt gelinkt aan onderwijsactiviteiten van een salafistische vereniging die mogelijk een risico vormt op de verspreiding van extremisme”.

Minister-president, u communiceerde deze beslissing op 26 juli 2019 's morgens in de pers. Voor deze communicatie sprak u niet met het stadsbestuur, noch met de moskee. Ook na uw communicatie en media-optredens bent u het gesprek met de stad Leuven niet aangegaan. Buiten de brief van uw hand waarin de stad Leuven wordt gevraagd om een advies op te stellen, wordt op geen enkel moment bijkomende informatie verstrekt aan het stadsbestuur van Leuven, noch aan de provincie, noch aan de gemeente Herent, allemaal instanties die de weken daarna een advies moeten schrijven.

Burgemeester van Leuven Ridouani laat optekenen dat hij wacht op inlichtingen die de beschuldigende beweringen staven en dat hij voorlopig enkel beschikt over een korte, warrige brief van u, zonder details, en die bovendien vol fouten staat. Enige bijkomende informatie blijft echter te allen tijde uit. Dit is op zijn zachtst gezegd een heel vreemde wijze van werken.

De stad Leuven is daarop zelf een uitgebreid onderzoek gestart in de maand augustus. Ze heeft inlichtingen ingewonnen bij de verschillende stadsdiensten, bij de politie van Leuven, bij de bestuursleden van de moskee, bij de provincie Vlaams-Brabant en bij het Executief van de Moslims van België. Maar de stad vindt niks.

Het uitvoerige onderzoek van de stad Leuven toonde aan dat er geen aanwijzingen zijn van salafisme of van schendingen van de Belgische Grondwet of van het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Meer zelfs, de Leuvense politiekorpschef is heel duidelijk. Hij zegt dat er geen politionele indicaties zijn dat er in de geloofsgemeenschap Al Ihsaan salafistisch gedachtegoed aanwezig is, dat er wordt opgeroepen tot geweld of dat het gebruik ervan rechtvaardigt. Nog meer zelfs, de federale veiligheidsdiensten delen aan de lokale politie mee dat er geen aanwijzingen zijn die erop wijzen dat de moskee extremisme zou promoten, zoals in uw argumentatie nochtans wel staat.

Het stadsbestuur van Leuven wil dan ook niet dat u de erkenning van de moskee schorst, en stelt kritische vragen bij uw handelen en uw standpunt. Over het advies

van het stadsbestuur waarin wordt gevraagd om niet over te gaan tot het schorsen van de moskee werd gestemd, en de enige tegenstemmen kwamen van de N-VA en het Vlaams Belang. CD&V en Open Vld, hier uw coalitiepartners, stemden in met de vraag om de erkenning van de moskee niet te schorsen.

Ook het gemeentebestuur van Herent en het provinciebestuur van Vlaams-Brabant werd gevraagd om een advies uit te brengen. Zij beslisten uiteindelijk om geen advies te schrijven omdat ze over onvoldoende informatie beschikken.

Vorige week, op 18 september, is het dossier ter sprake gekomen in de Kamercommissie Justitie in het federaal parlement, bij federaal minister van Justitie Koen Geens. Hij verklaarde – hier komt het derde argument – dat de Staatsveiligheid de moskee Al Ihsaan niet als extremistisch beoordeelt. Er was wel een bezorgdheid over de onderwijsactiviteiten van een hulpimam. In een tweede rapport laat de Staatsveiligheid optekenen dat de hulpimam sinds februari 2019 niet meer actief is in de moskee.

Minister-president, kunt u verduidelijken waarom u geen bijkomende informatie over de moskee en over uw drastische stap om een erkenning te schrappen, hebt gegeven aan de stad Leuven, noch aan het provinciebestuur Vlaams-Brabant, noch aan de gemeente Herent, terwijl daar vraag naar was? U hebt als minister een publieke informatieplicht. U hebt de plicht om dat wel te doen en u hebt dat te allen tijden geweigerd. Hoe verzoent u dit met uw informatieplicht?

U zegt in uw argumentatie in uw korte brief de erkenning van de moskee Al Ihsaan te willen intrekken omdat de moskee een risico vormt voor de verspreiding van extremisme. De Leuvense politie, de federale politie en de Staatsveiligheid spreken dat tegen. De Staatsveiligheid spreekt dat in haar jaarlijkse evaluatie tegen en zegt dat de moskee geen risico vormt voor extremisme. Dat oordeelt de Staatsveiligheid. Wat zijn in godsnaam uw beweegredenen als minister om het oordeel van de Staatsveiligheid in twijfel te trekken?

De Staatsveiligheid laat optekenen dat ze wel bezorgd is om de onderwijsactiviteiten van een hulpimam, een gegeven waarnaar u ook in uw argumentatie verwijst. Maar in een tweede rapport laat de Staatsveiligheid optekenen dat de desbetreffende hulpimam sinds februari 2019 niet meer actief is in de moskee. Uw communicatie dateert van vijf maand later, van 26 juli. Daarin zegt u dat de aanwezigheid van deze hulpimam net de grond is waarop u de procedure tot schrappen van de erkenning van Al Ihsaan hebt opgestart.

Minister-president, wist u op het moment dat u de procedure opstartte, dat u die communicatie deed, dat de hulpimam niet langer actief was in de moskee? Was u op dat moment op de hoogte van dit tweede rapport waarnaar minister Geens vorige week verwees?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, het zal u niet verbazen dat ik een iets andere lezing van de feiten heb dan collega Moerenhout, vooral omdat ze in de eerste plaats al verzwijgt dat die moskee voor het eerst in opspraak kwam twee jaar geleden, in 2017, toen er op het internet een preek werd gepubliceerd die een adjunct-imam had gehouden in die moskee, waarin mannen werden aangespoord om hun vrouwen, indien die zich zouden misdragen, een tik te geven.

Ik heb u daar toen over ondervraagd en u hebt geantwoord dat u aan de Moslimexecutieve, die verantwoordelijk is voor de imams in de erkende moskeeën, een brief zou sturen om uitleg te krijgen. Iets later hebben we dan vernomen dat die betrokken imam tijdelijk geschorst werd. U vond het, toen althans, niet nodig

om verdere maatregelen te nemen. Ik citeer uw antwoord op mijn schriftelijke vraag: "Ik beschouw de verdere afhandeling van deze zaak als een interne aangelegenheid van de Moslimexecutieve." Er gaat dan enige tijd voorbij en nadien gaat diezelfde imam na een zogenaamd onderzoek door de Moslimexecutieve en waarschijnlijk na enkele beloftes om voortaan braaf te zijn, gewoon opnieuw aan de slag in dezelfde moskee.

Dan blijft het een tijdje stil in de zaak tot u op 25 juli 2019 een brief stuurt naar de moskee en naar enkele andere betrokken instanties met de melding dat u de procedure opstart tot intrekking van de erkenning. U haalt daar een aantal redenen voor aan. Ten eerste is de imam die ik zonet vermeldde, blijkbaar sinds december vorig jaar opnieuw aan de slag in die Leuvense moskee; de imam die u trouwens eerder ongemoeid had gelaten wegens een zogenaamde interne aangelegenheid van de Moslimexecutieve. Ten tweede zegt u dat de moskee wordt gelinkt aan onderwijsactiviteiten van een salafistische vereniging die mogelijk een risico vormt voor de verspreiding van extremisme.

Minister-president, dat een met belastinggeld gefinancierde moskee mannelijke moslims aanspoort om hun vrouwen tikken te geven, is absoluut onaanvaardbaar. Ik denk dat u dat als minister van Gelijke Kansen alleen maar kunt beamen. Vlaams belastinggeld wordt zo gebruikt om de gelijkwaardigheid van man en vrouw te ondergraven. Dat een imam van een erkende moskee zulke uitspraken durft te doen tijdens een preek, is vanzelfsprekend manifest in strijd met de erkenningscriteria. Dat bovendien ook nog eens blijkt dat in die moskee een vertaler actief is, een man die ook secretaris is van het moskeebestuur, dat die er lezingen houdt, dat die er Koranlessen geeft aan jongeren en dat die op zijn Facebookprofiel allerlei citaten post die het salafisme verheerlijken, kan absoluut niet door de beugel. En terzijde: diezelfde man die op sociale media het salafisme verheerlijkt, is trouwens godsdienstleerkracht islam in het Vlaamse gemeenschapsonderwijs. Begrijpe wie kan!

Minister-president, deze moskee Al Ihsaan in Leuven werd erkend in 2009 – een goede tien jaar geleden – en heeft sindsdien al meer dan een half miljoen euro subsidies ontvangen. Zelfs in de periode dat de imam en de rest van de moskee in opspraak kwamen, liepen die subsidies gewoon door. Salafisme in Vlaanderen wordt gewoon gesubsidieerd met belastinggeld. Als we al deze elementen optellen – salafisme, vrouwenrechten ondergraven en dergelijke –, dan kan en moet, wat mij betreft, de enige conclusie zijn dat de erkenning van deze moskee ingetrokken moet worden, zodat ze geen enkele eurocent belastinggeld meer kan ontvangen.

Kunt u toelichting geven bij de precieze redenen waarom u de procedure tot intrekking van de erkenning hebt opgestart? Kunt u ook de berichten inzake de linken met salafisme bevestigen? De periode waarbinnen de adviezen ontvangen zouden moeten worden, namelijk binnen zestig dagen nadat u de brief hebt verstuurd, is intussen zo goed als voorbij. We weten dat een aantal instanties, onder andere de gemeente Herent maar ook de provincie Vlaams-Brabant, besloten hebben om geen advies te geven. Zoals te verwachten, geeft de stad Leuven het advies om verder de ogen dicht te doen voor alle problemen die er zijn met de betrokken moskee en te pleiten voor het behoud van de erkenning. Verder is er nog advies gevraagd aan de moskee zelf en aan de Moslimexecutieve. Hebt u die adviezen ontvangen? Wat stond daar dan in? Zult u, als gevolg van alle elementen die ik intussen heb opgesomd en die duidelijk een manifeste inbreuk zijn op de erkenningscriteria, effectief overgaan tot het ondertekenen van het enige mogelijke ministerieel besluit, met name om de erkenning van de moskee in te trekken?

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Dames en heren, de oorsprong van dit dossier is terug te brengen naar 16 mei 2019. Dat is de datum waarop de

Staatsveiligheid het jaarlijkse evaluatieverslag van de lokale geloofsgemeenschappen heeft opgesteld. U weet dat in het kader van de erkende lokale geloofsgemeenschappen de Staatsveiligheid jaarlijks een screening doet. Dat is dus gebeurd op 16 mei.

Op 4 juni 2019 heeft de FOD Justitie mij dit verslag bezorgd met de vermelding 'beperkte verspreiding'. We weten allemaal wat dat betekent. De essentie van dat advies bestond erin dat de Staatsveiligheid vaststelde dat een salafistische organisatie lessen organiseerde binnen de moskee die het potentieel hebben om een vector voor het verspreiden van extremisme te worden, dat de bewuste hulpimam, die tevens ook die vertaler was en verbonden aan de salafistische organisatie, inmiddels zijn lespraktijken opnieuw had hervat na een schorsing, en dat het profiel van de salafistische organisatie en de hulpimam goed bekend waren bij het moskeebestuur.

Op basis van deze informatie en in overleg met mijn administratie heb ik de procedure tot intrekking van de erkenning van de lokale geloofsgemeenschap opgestart. In concreto gaat het over Al Ihsaan. De vermelde informatie in het advies van de Staatsveiligheid dat mij werd bezorgd op 4 juni, is in mijn ogen sterk in strijd met de erkenningscriteria die vooralsnog gelden.

De betrokken actoren werden allemaal aangeschreven en konden binnen een termijn van zestig dagen hun advies uitbrengen. Mijnheer Janssens, die termijn is eergisteren verstreken op 23 september 2019. De stad Leuven heeft mij inderdaad een advies bezorgd op 27 augustus 2019 en adviseert inderdaad om de erkenning niet in te trekken.

Herent heeft op 10 september beslist om geen advies te geven omdat ze over onvoldoende informatie zouden beschikken. Idem voor de provincie Vlaams-Brabant, die op 17 september heeft laten weten naar eigen zeggen niet over de nodige informatie te beschikken om een advies te geven. Collega's, op zijn minst toch wel een opmerkelijke houding van een toezichthoudende overheid. 'We kunnen geen advies geven omdat we niet over informatie beschikken', zegt een overheid die toezicht moet houden. Het advies van de Al Ihsaanmoskee zelf heb ik eergisteren, op maandag 23 september, ontvangen. Het advies van de Moslimexecutieve van België heb ik ook eergisteren, maandag, ontvangen.

Collega's, nog een heel belangrijk element. De Staatsveiligheid heeft op 23 augustus 2019 een bijkomend advies opgesteld. Dit tweede rapport is me echter pas vorige week bezorgd toen, als ik me niet vergis, Stefaan Van Hecke van Groen in de Kamercommissie Justitie een vraag stelde aan collega Geens. Tegelijkertijd kreeg ik het advies van de Staatsveiligheid. Ik heb de notulen van de Kamerzitting bij waarin collega Van Hecke de vraag stelt of de gewesten op de hoogte zijn van de adviezen. Daarop komt een niet zo heel duidelijk antwoord. Ik kan u wel zeggen dat ik tegelijkertijd, tijdens die vergadering op 18 september, tijdens die vraag van Stefaan van Hecke, het tweede advies heb ontvangen. Wat nog opmerkelijker is dan de timing waarop ik het ontvangen heb, namelijk tijdens een vraag in de Kamer over het onderwerp, is dat het rapport van de Staatsveiligheid al op 23 augustus is opgesteld. Op 23 augustus. Ik krijg het niet. Ik krijg het pas op het moment dat er in de Kamer een vraag over wordt gesteld. Simultaan wordt het rapport overgemaakt, zelfs niet aan mijn kabinet, maar aan mijn administratie, die zo alert is geweest om het onmiddellijk door te sturen.

Het tweede advies bevat een aantal eigenaardigheden. De Staatsveiligheid herhaalt dat de lessen en de lezingen die worden of werden georganiseerd door de salafistische organisatie van de betrokken hulpimam, een probleem vormen op het vlak van extremisme. Ze zeggen er ook niet bij dat de onderwijsactiviteiten intussen zijn gestopt. Ze herhalen gewoon dat het een potentiële vector voor extremisme is.

Er wordt niets gezegd over het feit dat de onderwijsactiviteiten inmiddels zijn gestopt. Ze herhalen ook dat de betrokken hulpimam eind 2018 zijn lesactiviteiten had hervat, wat ook al in het eerste advies van mei was meegegeven. Ze zeggen ook dat contacten tussen de moskee, het bestuur van de moskee en de betrokkene absoluut niet uit te sluiten zijn, gelet op de familiebanden enzovoort. Maar de nieuwe informatie in het advies van 23 augustus dat ik op 18 september heb gekregen, is dat er plots wordt gezegd dat de betrokken hulpimam sinds februari 2019 niet meer actief was binnen de Al Ihsaanmoskee. Een beetje vreemd omdat in een rapport van 16 mei, dat volgens mij na februari komt, er wordt gezegd dat de onderwijsactiviteiten van betrokkene problematisch zijn, salafistisch zijn enzovoort. In augustus wordt er dan een nieuw rapport opgemaakt, waarin wordt gezegd dat betrokkene in februari al weg was, maar in het rapport van mei was betrokkene er nog wel. Vreemd, maar dat is het minste wat ik erover kan zeggen. Ik ga er ook niet dieper op ingaan. Ik heb alleen gehoord wat collega Geens vorige week in de Kamer heeft gezegd.

Ik heb het al eens gezegd maar ik herhaal het nog eens: als we deze problematiek ernstig willen nemen – en ik denk dat iedereen of bijna iedereen in dit parlement dit ernstig wil aanpakken –, dan kan het niet zijn dat ik een advies van de Staatsveiligheid pas krijg op het moment dat er een vraag over wordt gesteld in de Kamer en dat het advies al sinds 23 augustus voor de federale overheid beschikbaar is en pas aan mij wordt overgemaakt op 18 september.

Los van het feit dat het advies van augustus zegt dat de betrokken imam er sinds februari niet meer is – in mei was hij er nog wel –, sluit het rapport bepaalde zaken niet uit. Ze sluiten niet uit dat de salafistische onderwijsactiviteiten worden voortgezet. Ze doen er geen uitspraak over. Ze zeggen gewoon dat het nog altijd een vector is voor extremisme.

Gelet op wat ik hier kan en mag zeggen, denk ik dat ik al het mogelijke heb gezegd wat ik wettelijk aan informatie kan verschaffen. Ik heb al gezegd dat de adviestermijnen vorige maandag verlopen zijn. Ik heb van iedereen, behalve van Herent en de provincie Vlaams-Brabant – ik herhaal dat ik dit opmerkelijk vind – adviezen gekregen. Ik ga die adviezen nu naast elkaar leggen en eerstdaags een beslissing nemen over de volgende stap in dit dossier. Collega's, ik kan u al wel mededelen dat die adviezen bulken van de tegenstrijdigheden.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister-president, u zegt dat er op 16 mei een jaarlijkse federale evaluatie van de moskeeën is gemaakt, waarnaar u ook in uw dossier verwijst. U hebt die op 4 juni gekregen en u haalt de drie gegevens aan die u bezorgd hebben gemaakt en die u hebben aangezet tot deze procedure.

Is er op een gegeven moment reden geweest tot bezorgdheid, toen u het tweede rapport nog niet had? Ja. Ik erken dat ook en ik begrijp dat u bezorgd was. De Staatsveiligheid zegt dat ook. Zij waren op dat moment ook bezorgd. Maar is deze bezorgdheid een gegeven geweest op dat moment om de procedure te starten om de erkenning in te trekken? Neen. Dat staat ook in dat eerste rapport. In dat eerste rapport staat, aldus federaal minister Geens, dat de Staatsveiligheid zegt dat er geen risico is op extremisme, dat er geen risico voor de veiligheid is bij de Al Ihsaanmoskee. Ja, er is een reden tot bezorgdheid op dat moment met de informatie die u toen had, maar neen, er is geen reden om de erkenning van de moskee in te trekken. Nu u vandaag het tweede rapport wel hebt, zou het absoluut onterecht zijn dat de erkenning van die moskee wordt ingetrokken. De kern van de zaak is dat de beslissing om de erkenning van de moskee in te trekken, ontegensprekelijk ongefundeerd is.

Ik heb het gezegd, maar ik wil het nog eens herhalen: zowel de Leuvense politie, de federale politie als de Staatsveiligheid zeggen dat er geen gevaar is op

extremisme, geen risico op het vlak van veiligheid. Het zou ongezien zijn indien u dat als minister-president naast u zou neerleggen.

Minister-president, ik heb een bijkomende vraag. U zegt vandaag dat u dat tweede advies niet hebt ontvangen, of beter, pas toen Groen daarover een vraag stelde in het federale parlement. U hebt de procedure om die erkenning in te trekken dus in gang gezet op het moment dat u dat tweede advies niet had. Gezien de inhoud van dat tweede advies ga ik ervan uit dat u uw standpunt dan ook zult bijstellen op basis van dat tweede advies en dat u die draconische maatregelen om de procedure voor het schrappen van de erkenning van die moskee in te zetten, zult stopzetten. Minister-president, neem ik dat correct aan?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, een eerste conclusie is dat het toch wel zeer fout loopt met de controle op moskeeën, zelfs erkende, en alle nevenorganisaties die in dergelijke moskeeën actief zijn. U zei het zelf: er zijn lokale en provinciale overheden die blijkbaar niet op de hoogte zijn van wat daar gebeurt. De Staatsveiligheid geeft tegenstrijdige adviezen of wacht zelfs met het geven van adviezen, ook wanneer u daar expliciet om vraagt. Dat toont nogmaals aan dat de veronderstelling dat een erkende moskee ook een goed gecontroleerde en gematigde moskee is, een illusie is. Dat is ook al meermaals in het verleden gebleken.

Als dan bovendien – ik herhaal – blijkt dat een imam tijdens een preek op vrijdag ertoe oproept ongehoorzame vrouwen een tik te geven, en dat een andere man die actief is in een moskee, niet alleen als secretaris, maar ook als imam en als les- en lezinggever, op sociale media het salafisme verheerlijkt, dan weet ik niet wat je nóg meer nodig hebt om over te moeten gaan tot de intrekking van de erkenning van die moskee.

Minister-president, u zei daarnet dat nuanceren een belangrijke karaktereigenschap is in de politiek. Een minstens even belangrijke karaktereigenschap lijkt mij te zijn dat je duidelijk en consequent moet zijn. En als wij deze moskee verder blijven erkennen en subsidiëren, is dat zoiets als pyromanen subsidiëren om brand te bestrijden. Ik ga ervan uit dat u het met mij eens bent dat dat geen goede remedie is en dat u nu, nu u nog minister bent, nu u nog bevoegd bent voor deze materie, de beslissing moet nemen.

Want ik hoor u zeggen dat u eerstdaags een beslissing zult nemen. Wel, wie weet wie er eerstdaags minister zal zijn. Ik weet niet of u dat nog zult zijn. Voor alle duidelijkheid: ik gun het u. Maar niemand weet het met zekerheid. En we weten zeker niet of u hiervoor nog bevoegd zult zijn. Neem dus vandaag nog, op basis van alle informatie waarover u beschikt, de enige mogelijke conclusie: zorg ervoor dat het belastinggeld van de Vlaming niet meer naar deze moskee vloeit en trek de erkenning ervan in.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Minister-president, we bevinden ons in een heel raar moment. We praten over dossiers en hopelijk wordt er in de loop van de komende dagen een nieuwe Vlaamse Regering gevormd.

Ik wil graag enkele beschouwingen maken bij dit dossier, zonder daarbij in te gaan op de moskee zelf. Ik ken die moskee namelijk niet en heb evenmin inzage in de dossiers die de Staatsveiligheid u bezorgt.

Maar uit het debat leid ik toch een aantal dingen af. Eerst en vooral denk ik dat de informatiepositie die cruciaal is om als minister te kunnen oordelen over een dergelijk

dossier, moet versterken en verbeteren. Met andere woorden, de Staatsveiligheid en ook andere federale politiediensten moeten veel transparanter zijn in het doorgeven van informatie ter zake. Dat vereist een structurele aanpak. Het is een van de lessen die we moeten trekken voor de toekomst: indien het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD), de Staatsveiligheid of de federale politie informatie heeft, moet die op een heldere, transparante en goede manier worden doorgegeven.

Een tweede belangrijke les is – en nu spreek ik ook vanuit mijn ervaring als burgemeester – dat ook lokale politiediensten vaak over heel nuttige en zinvolle informatie beschikken om te oordelen over wat er binnen zo'n moskee gebeurt. De samenwerking tussen de lokale en federale politiediensten, de Staatsveiligheid, en de bevoegde minister die moet oordelen, moet beter worden gestroomlijnd.

Een derde partner is de burgemeester, het lokale bestuur. Wanneer er een debat ontstaat over een gebedshuis, een moskee, is die lokale burgemeester een heel belangrijke partner om samen met de minister te bekijken hoe we daarmee moeten omgaan. Want ook die burgemeester draagt een veiligheidsverantwoordelijkheid en ook een verantwoordelijkheid voor de lokale samenleving.

Ten slotte mogen we nooit blind zijn voor extremisme en salafisme. Maar tegelijkertijd moeten we de moskeeën die goed werken, leren zien als partners, want we hebben ze nodig om een harmonieuze samenleving op te bouwen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister-president, uw antwoord is voor een stuk verhelderend. Ik heb de hele kwestie ook gevolgd als Leuvens gemeenteraadslid. Een aantal informatiekkanalen in dit land werken blijkbaar niet goed, we moeten daarin eerlijk zijn. Net als de heer Somers vind ik dat men eens moet bekijken hoe men sneller op de hoogte kan zijn van wat de Staatsveiligheid weet.

De feiten in dit dossier – ik spreek nu niet over wat er twee jaar geleden gebeurde, dat is ondertussen uitgeklaard – dateren van december en januari. In februari hebben de vertegenwoordigers van de moskee – zij hebben dat ook zo verteld in de commissie Veiligheid van de stad Leuven – de betrokkene meteen de deur gewezen. De vertegenwoordigers van de moskee, het bestuur van de moskee, hebben eigenlijk gedaan wat ze moesten doen. Zodra ze wisten dat er iets niets pluis was, hebben ze gezegd: dit kan niet meer. Dat was in februari. Wij zijn dat pas te weten gekomen in die bewuste commissie Veiligheid in Leuven van 20 augustus jongstleden. In die commissie zijn zij dat komen vertellen. Ook voor ons was dat een beetje nieuw. Als ik het goed begrijp, hebt u zich moeten baseren op een jaarverslag van de Staatsveiligheid, een verslag over feiten die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan, en wist u het dus niet eerder.

Eigenlijk hadden we dat moeten weten in december of in januari. Zodra de Staatsveiligheid op de hoogte was, hadden ze u al moeten verwittigen en niet nadien, want ondertussen was het probleem al opgelost. Ik heb twee vragen. Kunt u in dergelijke procedures de stad verwittigen, voor het in de media komt? Het is slecht aangekomen bij het stadsbestuur van Leuven dat we in de media moesten lezen dat een dergelijke procedure werd opgestart. Gaat u in op de vraag van een grote meerderheid van de gemeenteraad van de stad Leuven om de mensen van de Al Ihsaanmoskee uit te nodigen, zodat zij dit kunnen komen uitleggen? Het zou jammer zijn om een moskee die goed werkt te sluiten, want dan heb je er geen controle meer op. Dat is de essentie van mijn boodschap.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, minister-president, radicalen zijn mensen die onredelijke doelstellingen nastreven met totaal onredelijke middelen en daarvoor

meestal vijanden uitvinden die in de realiteit niet bestaan. We zijn het er allemaal over eens dat radicale salafisten daaronder vallen en dat we hun het leven het best niet al te gemakkelijk maken. Daarom wordt er vrij intensief toezicht gehouden op mogelijke risico's en wordt er bij momenten opgetreden, zoals jaren geleden tegen die fameuze imam. Wat dat betreft denk ik dat we allemaal aan dezelfde kant staan, in de eerste plaats omdat het niet-radicale, redelijke deel van de bevolking nog altijd de norm moet blijven.

Wij hebben ook niet de gewoonte om een hele grote groep in zijn geheel te bestraffen voor het feit dat er een paar rare en afwijkende elementen in zitten. Er zitten in dit parlement partijen die meer belastinggeld krijgen dan die moskee gedurende heel zijn bestaan heeft gekregen en waarvan verkozen kamerleden verkondigen dat homo's die huwen een aberratie en een schande zijn. Die verkozenen wijken dus ook vrij ver af van onze gemeenschappelijke normen. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord!

Bruno Tobback (sp.a): De meest gesubsidieerde radicalen in deze zaal zijn niet de mensen van die moskee, onder ons gezegd en gezwegen.

Als we iets te verdedigen hebben waarvan we allemaal aan dezelfde kant staan: we hebben ook een rechtsstaat te verdedigen. Die rechtsstaat heeft regels en duidelijke normen. Die schrijft ook voor wanneer we optreden tegen wie daarvan afwijkt. Uit de informatie van de Staatsveiligheid blijkt dat er op dit ogenblik geen veiligheidsrisico is. U verwijst er terecht naar dat de informatiedoorstroming verkeerd is gelopen. Daar hebt u een punt, maar het is niet zo dat wij in onze rechtsstaat burgers bestraffen omdat de overheden slecht werken, of het nu de Staatsveiligheid, de Vlaamse en de Federale Regering of de provincie Vlaams-Brabant is, waar uw partij overigens de overgrote meerderheid heeft in het bestuur. Ik krijg echter heel erg het gevoel dat het net dat is wat u nu aan het doen bent.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister-president, mijn fractie heeft de overtuiging dat, als we met verschillende religies harmonieus willen samenleven in Vlaanderen, we daar ruimte voor moeten laten. De pendant van die redenering is echter dat we keihard moeten optreden, als er salafisme of extremisme opduikt, als een religie of een bepaalde vorm van die religie zich buiten onze samenleving zet.

Minister-president, als je hier naar de feiten kijkt, dan zijn er toch een aantal dingen die niet kloppen. Er is een imam, zoals wij in 2017 naar buiten hebben gebracht, die in een preek heeft gezegd dat je je vrouw mag slaan. Hij werd ontslagen, maar werd opnieuw aangenomen. Feit is dat er salafistisch onderwijs is verstrekt in de moskee. Dat staat ook zo in het rapport dat het Leuvense stadsbestuur daarover heeft opgemaakt. Hij is gelinkt aan een organisatie die Tasfiya Wa Tarbiya heet. Ik nodig iedereen uit om daar eens wat opzoeken over te doen. Dan weet je meteen waar je mee te maken hebt. Er wordt nu gezegd dat het stadsbestuur nergens van op de hoogte was, terwijl die man vijf jaar secretaris was van het moskeebestuur en zeven jaar lid van de raad van bestuur van die moskee. Minister-president, dat zijn elementen die ik aan uw beoordeling overlaat, maar waar wij ons vragen over stellen.

Het klopt dat de politie van Leuven zegt dat er geen veiligheidsrisico is, dus dat er niet wordt opgeroepen tot geweld. Maar ze zegt wel heel duidelijk dat er een samenlevingsprobleem is. Als er wordt gepredikt dat je je vrouw mag slaan en als er salafistisch gedachtegoed wordt verspreid in een moskee, dan is er geen veiligheids-, maar een samenlevingsprobleem. En ook dat is een van de belangrijke punten om als moskee te kunnen blijven functioneren als erkende geloofsinstelling.

Mijn laatste punt is wat de collega's ook al hebben aangehaald: er loopt duidelijk wat mis in de informatiedoorstroming in dit land, al dan niet tussen administraties of om politieke redenen. Dat laat ik in het midden, maar het is wel duidelijk dat er aan de procedure en aan de samenwerking moet worden gesleuteld.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Mag ik u vragen om kort te zijn? Uw fractieleider heeft namelijk al een vraag gesteld.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik begrijp dat dit niet de gewoonte is, maar ik heb in de provincieraad van Vlaams-Brabant jarenlang de zaken van die moskeeën mee opgevolgd. Er waren er slechts twee erkend. Wat krijg je dan op je bureau? Je krijgt enkel de cijfertjes van de begroting, van het aantal tapijten dat moet worden gereinigd enzoverder. Maar zodra je als provincieraadslid inhoudelijke vragen wilt stellen over hoe het er echt aan toegaat in die moskeeën en over wat daar gezegd wordt, dan krijg je het antwoord dat zij daar niets over mogen zeggen. Ook over het incident in die moskee met die tik mochten we in de provincieraad geen vragen stellen. Het enige wat de provincies mogen doen – en ze willen daar eigenlijk van af – is betalen. Inhoudelijke vragen stellen mogen wij niet, wel de rekening betalen. Bij veel provincieraden is er toch wel de vraag om ervan af te raken dat ze enkel moeten betalen. Dat zou al een nuttige wending zijn in het hele verhaal.

Maar u zegt daar ook nog bij dat de overheid die toezicht moet verstrekken, geen advies geeft. Dat gaat over Vlaams-Brabant. U weet dat dat een compromis is tussen de verschillende meerderheidspartijen, die het moeilijk eens konden worden.

Nu zou ik ook graag willen weten waarom u die moskee wilde sluiten, want mijn collega in de provincieraad kreeg daar amper informatie over. Welke informatie geeft u door aan deputaties en provincieraadsliden? In het dossier stond immers zo goed als niets. Gaat dat ook om informatie met beperkte verspreiding, en moet men dan niet verduidelijken wat er wel kan en mag?

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Wat dat laatste punt van mijnheer Laeremans betreft: dat was wellicht een lapsus, maar ik kan enkel de erkenning intrekken. Ik kan geen moskeeën sluiten; dat is, voor alle duidelijkheid, de bevoegdheid van de politie. In de media wordt ook vaak geschreven dat ik een moskee zou sluiten. Maar ik kan alleen een erkenning intrekken.

Waarom verschaf ik bijvoorbeeld geen informatie van de Staatsveiligheid aan de leden van de provincieraad Vlaams-Brabant? Ik weet ook dat bepaalde leden van het Vlaams Parlement die adviezen van de Staatsveiligheid hebben opgevraagd. Maar als die informatie het label 'beperkte verspreiding' krijgt, dan kan of mag ik dat niet doen. Dat is de eenvoudige reden.

Mevrouw Moerenhout, ik ben al blij dat u, op basis van uw verhaal, zegt dat dat inderdaad een beetje vreemd is. Collega Tobback heeft dat ook al herhaald. U wordt pas van het tweede advies, dat al van 23 augustus dateert, op de hoogte gebracht op het moment dat uw collega Stefaan Van Hecke zijn vraag stelt in de Kamer, op 18 september. Dat is op zijn minst vreemd.

Maar als antwoord op de vraag van de heer Van Hecke heeft minister Geens toen het eerste advies geciteerd. Hij heeft zich weliswaar beperkt tot één zin, en die luidt: globaal genomen staat de Al Ihsaanmoskee niet gekend als extremistisch. Dat was het citaat van minister Geens vorige week.

Maar het gaat verder: echter, de onderwijsactiviteiten van de salafistische organisatie roepen vragen op met betrekking tot de invloed van deze stroming binnen de moskee. Het profiel van de hulpimam en van zijn organisatie is goed bekend bij het moskeebestuur. De lessen georganiseerd binnen de moskee hebben een potentieel om een vector voor het verspreiden van extremisme te worden. Dat is toch niet van de poes, denk ik.

U weet dat er dan een tweede advies volgde, dat dateert van 23 augustus. Dat heb ik pas op 18 september gekregen, dat heb ik daarnet allemaal uitgelegd. Daarin was dan ineens sprake van het feit dat die imam eigenlijk sinds februari weg is, hoewel hij er in mei nog was. Toch zegt men in augustus dat hij weg is sinds februari.

Maar ik herhaal dat de Staatsveiligheid in het tweede advies niet zegt dat de onderwijsactiviteiten zijn gestopt, en dat baart mij ernstige zorgen. Ze herhalen ook dat contacten tussen het moskeebestuur en verschillende leden van het moskeebestuur en andere betrokkenen niet uitgesloten zijn, enkel omdat er strenge familieverbanden zijn.

Het is toch belangrijk om alle adviezen die nu zijn binnengekomen, grondig te bestuderen. Collega Janssens, ik ga daar absoluut geen weken over laten gaan. Ik heb ook al gewezen op de behoorlijke tegenstrijdigheden in de adviezen. Dan heb ik het niet enkel over die van de Staatsveiligheid, maar ook over andere adviezen die we hebben ontvangen, en die elkaar volledig tegenspreken.

Ik zeg wel heel duidelijk dat salafisme, of het nu over een softe vorm gaat of over welke vorm dan ook, voor mij onaanvaardbaar is in Vlaanderen – vandaag niet, morgen niet, nooit.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister-president, wat uw globale standpunt betreft: dat is toch geen manier van werken. U citeert nu selectief uit een rapport dat u eigenlijk niet kenbaar wilt maken. En u spreekt daar de – volgens u – selectieve weergave van minister Geens tegen. Ik vind dat absurd, zeker in een dusdanig belangrijke kwestie als de veiligheid van de Vlamingen.

Maar ik herhaal nog eens: er is reden tot bezorgdheid. Dat geeft u ook aan, en u citeert meermaals waarom. Is er risico op extremisme? Neen. Dat is het oordeel van de Staatsveiligheid. Zij zien geen reden tot intrekking van de moskee.

Ik ga wel akkoord met uw laatste pleidooi: de echte strijd tegen extremisme en het vrijwaren van onze veiligheid is een gemeenschappelijk doel. Dat is een doel over alle partijgrenzen heen, en van ons allemaal. Net daarom is die hefboom van de erkenning van een moskee ongelooflijk belangrijk. Want op het moment dat je de erkenning van een moskee intrekt, vervalt de plicht om de preken in het Nederlands te geven. Dan vervalt ook de plicht om de preek online te publiceren, en vervalt de plicht om controle te kunnen uitoefenen via de overheid. Zo zet je de poorten open voor buitenlandse financiering.

Minister-president, in mijn slotpleidooi zou ik willen oproepen om heel omzichtig om te gaan met die erkenning van moskeeën. Want dat is ook een van de aanbevelingen van de commissie Deradicalisering – toch een heel belangrijke commissie: zolang er geen aanwijzing is voor risico op extremisme, zijn deze moskeeën je eerste bondgenoot in de strijd tegen extremisme. Dat wordt bevestigd door de Leuvense politie, de federale politie en de Staatsveiligheid.

Ik wil u dan ook oproepen om de komende dagen te handelen naar deze adviezen van de commissie Deradicalisering, waar alle partijen van dit parlement bij betrokken waren.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Het blijft toch opmerkelijk dat links altijd de mond vol heeft van vrouwenrechten, maar wanneer een moskee manifest afbreuk doet aan die rechten, plots de kant kiest van de imam of de islam. Ik kan dat toch heel moeilijk met elkaar in overeenstemming brengen.

Minister-president, als u het ernstig meent met het niet tolereren van salafisme in Vlaanderen, dan hoop ik dat u heel snel de enige mogelijke conclusie gaat nemen. Het enige wat u moet doen, is een ministerieel besluit schrijven en tekenen. Als u geen tijd hebt, wil ik het zelfs voor u schrijven; dan moet u het enkel nog tekenen. Maar als men alle elementen omtrent salafisme bekijkt, dan moet men niet alleen de erkenning intrekken. Dan zullen wij ook aan de minister van Binnenlandse Zaken of de minister van Justitie vragen om zijn verantwoordelijkheid te nemen, en die moskee te laten sluiten. Salafisme kunnen we inderdaad niet tolereren in Vlaanderen. Daar moeten we dan ook heel consequent in zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Liesbeth Homans, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stijgende armoedecijfers in Vlaanderen – 35 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): U begon zeer ambitieus aan uw opdracht als de Vlaamse minister van Armoedebestrijding, en dat siert u. Iedereen is het hier eens dat men in het kader van armoedebestrijding niet ambitieus genoeg kan zijn en dat het een schande is dat er in een welvarende regio als Vlaanderen nog mensen zijn die in armoede moeten leven. Ik hoop dat daarover een grote consensus is. Helaas presenteerde Kind en Gezin op 13 juni 2019 opnieuw de jaarlijkse kansarmoedecijfers. Het zal geen verrassing zijn dat er helaas geen sprake is van een halvering. Integendeel, de cijfers blijven verder stijgen. Van alle 0- tot 3-jarigen groeit 14 procent vanaf de geboorte in kansarmoede op.

Dat is niet het enige cijfer. Ik verwijs ook naar de Voedselbanken, die de eerste zes maanden van 2019 bijna 170.000 bezoekers telden. Dat is een stijging met meer dan 6 procent, vergeleken met vorig jaar.

Minister-president, u bent nu vijf jaar de minister van Armoedebestrijding. U hebt gezegd dat men u mag afrekenen op uw uitspraak dat u de kinderarmoede zult halveren. Het zal u misschien verbazen, maar dat ben ik niet van plan. Er zijn immers meerdere factoren die meespelen: armoedebestrijding is complex en heeft met verschillende beleidsdomeinen te maken. Niet alleen de Vlaamse overheid is hiervoor verantwoordelijk. Er zijn een paar belangrijke hefboomen en kansen die men tijdens de voorbije legislatuur heeft gemist, om nog niet te spreken over de hervorming van de kinderbijslag. Daarin zat volgens mij een veel grotere hefboom om de kinderarmoede aan te pakken. Ik ben vooral niet van plan om u op uw beleid af te rekenen omdat al de mensen die in armoede leven daar geen boodschap aan hebben. Ze hebben geen boodschap aan een rondje zwartepieten of aan wie zijn schuld het nu eigenlijk is. Ze willen vooral dat wij als politici oplossingen zoeken en effectief iets aan het armoedeprobleem in Vlaanderen doen.

Toch stel ik u deze vraag. Welke structurele maatregelen had u in gedachten toen u vijf jaar geleden uw uitspraak over de halvering van de kinderarmoede deed?

Waarop baseerde u zich en hoe kon u het hard maken dat die maatregelen inderdaad voor een halvering zouden zorgen?

Hoe evalueert u de maatregelen die u hebt genomen op het einde van uw legislatuur? Hoe komt het dat we die halvering van de kinderarmoede niet hebben bereikt en dat de kinderarmoede alleen maar is blijven stijgen?

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Mijnheer Anaf, ik zal uw twee eerste vragen samen beantwoorden. Het siert u dat u zegt dat u me niet op mijn uitspraak zult afrekenen. Het moet wel nog eens herhaald worden dat de belofte over de halvering van de kinderarmoede deel uitmaakt van het Pact 2020, dat in 2008 is gelanceerd.

Ik heb in 2016 die vraag gekregen. Geen enkel antwoord daarop was goed. Als ik had gezegd dat ik die ambitie wilde loslaten, had iedereen gezegd dat ik niet ambitieus genoeg was en dat dat niet kon. Als ik had gezegd dat ik die doelstelling met de vingers in de neus zou halen, was ook dat geen wijs antwoord geweest, als men rekening houdt met de omstandigheden.

Armoede vergt een structurele en horizontale aanpak. Op dat vlak ben ik het volledig met u eens. Dan hebben we het over de arbeidsmarkt, het onderwijs, wonen. De verantwoordelijkheid daarover ligt bij iedere minister in de Vlaamse Regering.

Het is ook belangrijk dat we de onderliggende oorzaken van armoede proberen aan te pakken. Concreet betekent dit dat we volop werk moeten maken van de inburgering, activering en scholing om armoede te bestrijden. Want wat leren ons de cijfers van Kind en Gezin en European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)? 64,5 procent van de kansarme geboortes komt voor bij moeders van niet-Belgische origine. Er is een verhoogd armoederisico voor personen geboren buiten de Europese Unie. Het gaat dan over 39 procent in vergelijking met 8 procent bij personen die geboren zijn binnen de Europese Unie. Er is een verhoogd armoederisico bij werklozen: 38 procent tegenover 3 procent bij mensen die werken. Er is ook een verhoogd armoederisico bij gezinnen met een zeer lage werkintensiteit: 54 procent tegenover 2 procent bij gezinnen met een zeer hoge werkintensiteit. Daarnaast is er ook een verhoogd armoederisico bij laaggeschoolden: 21 procent tegenover 4 procent bij hooggeschoolden.

We hebben met de voltallige Vlaamse Regering op dit vlak dan ook heel belangrijke zaken gerealiseerd. Er zijn diverse maatregelen genomen om kwetsbare personen aan het werk te krijgen. We hebben versterkt ingezet op de activering van werklozen. We hebben tijdens deze legislatuur sterk geïnvesteerd in sociale economie, waardoor er bijna tweeduizend doelgroepwerknemers tewerkgesteld werden. Dat is een behoorlijk groeipad geweest, en het werd door uw fractie met heel veel enthousiasme mee goedgekeurd. Ik denk dat het ook heel goed is dat de oppositiepartijen deze maatregelen mee hebben goedgekeurd.

Als we naar cijfers van de werkloosheid kijken, dan waren er in augustus 2015 nog 247.826 werkzoekenden. In augustus 2019 waren dat er 196.433.

Dat is een daling van 51.000 werkzoekenden. Alles kan natuurlijk beter en als dat een van uw replieken gaat zijn, dan zal ik u al proberen voor te zijn: alles kan inderdaad beter, maar we moeten toch erkennen dat er hier in Vlaanderen volop op activering is ingezet. Ieder gewest kiest zijn eigen prioriteiten en activering is een van de prioriteiten die Vlaanderen gekozen heeft om ook structureel een antwoord te kunnen bieden op die strijd tegen armoede.

Wat inburgering betreft, werden er op vijf jaar tijd 30 procent meer trajecten opgestart: ongeveer 22.000 in 2018 tegenover 17.000 in 2013. De inburgeraars

geven ook aan dat zo'n traject hen ook effectief helpt om bij afloop ervan sneller een job te kunnen vinden.

Over Wonen ben ik daarnet zeer uitvoerig ingegaan op een vraag van collega De Meester. Ik neem aan dat ik dat niet meer moet herhalen, tenzij u dat wilt, collega Anaf, dan wil ik alles wat we op het vlak van huisvesting gedaan hebben nog wel eens herhalen. Maar om uw agenda een klein beetje te ontlasten, voorzitter, zal ik het stukje over Wonen overslaan.

We hebben activering, werk, en ook inburgering gehad. Natuurlijk zijn er los van Wonen ook nog een aantal andere belangrijke verwezenlijkingen gebeurd, waaronder de hervorming van de kinderbijslag. U noemt die hervorming een soort van gemiste kans en zegt dat we eigenlijk meer met die hervorming hadden kunnen doen om kinderarmoede ook effectief te gaan bestrijden dan wat we met het Groeipakket gedaan hebben, maar in deze regeerperiode is er ook 38,3 miljoen euro extra uitgetrokken voor betaalbare plaatsen in de kinderopvang. Wat het Groeipakket concreet betreft, weet u dat er bijna een verdubbeling is van het aantal minderjarigen met een verhoogde kinderbijslag omdat de ouders een lager inkomen hebben. U weet ook – en persoonlijk vind ik dat een zeer goede keuze – dat als kinderen boven op de reguliere kinderbijslag ook nog recht hebben op een sociale toeslag, dat die toegekend wordt op basis van het inkomen van de ouders en niet meer op basis van hun statuut. Iemand die bijvoorbeeld een inkomen uit arbeid heeft dat of een uitkering kreeg die even laag is als een leefloon, had in het vorige systeem geen recht op een sociale toeslag. We hebben dat bij het Groeipakket wel al doorgetrokken. Ik hoop dan ook dat u ermee instemt, collega Anaf – en bij uitbreiding uw fractie – dat het een goede manier van aanpakken is om van die statuten af te stappen en gewoon te kijken naar het inkomen. Iemand die dus een even laag inkomen heeft uit arbeid als een leefloon, heeft evenzeer recht op een sociale toeslag wat de kinderbijslag betreft. Dat is de filosofie die we daar doorgetrokken hebben.

Ik kan u ook nog meegeven dat 22,1 procent van de kinderen onder de 18 jaar een sociale toeslag gekregen heeft, tegenover 11,4 procent tijdens het jaar voordien. Bij kinderen jonger dan 6 jaar is er meer dan een verdubbeling van het aantal kinderen met een sociale toeslag: van 9,2 procent naar 21,6 procent. Deze toekenning gebeurde ook automatisch. Het is niet meer zo dat de betrokkene dat moet aanvragen.

Wat andere belangrijke verwezenlijkingen betreft, spreek ik ook over de inkanteling van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW) in de lokale besturen. Dat is bij het begin van deze gemeentelijke legislatuur, op 1 januari 2019, ingegaan. Ik weet niet of u zelf lokaal politiek actief bent, collega Anaf, maar zelf heb ik in de gemeenteraad van Antwerpen ervaren dat dat allemaal redelijk vlot verlopen is, en ik heb van collega's soortgelijke geluiden gehoord, met name dat het in de gemeenteraden toch wel op groot applaus onthaald werd, omdat gemeenteraadsleden nu eindelijk alle thema's die tot het sociaal beleid behoren in één forum kunnen bespreken, in plaats van dat altijd kunstmatig op te splitsen.

Dan hebben we ook nog het Vlaams energiearmoedeplan, dat in eerste instantie natuurlijk is opgesteld door de minister bevoegd voor Energie, en ook de hervorming van het volwassenenonderwijs om nog meer en kwetsbare personen te kunnen bereiken.

Hoe evalueer ik deze maatregelen en uiteindelijk ook het resultaat in het licht van de meest recente cijfers van Kind en Gezin? Ik denk dat het voor een goed begrip wel belangrijk is enige duiding te geven bij de kansarmoede-index van Kind en Gezin. De kansarmoede-index van Kind en Gezin geeft het aantal geboorten weer in een kansarm gezin in de afgelopen drie jaar. Hoe wordt dit eigenlijk effectief

gemeten? Tijdens hun contacten met gezinnen gaan de verpleegkundigen en gezinsondersteuners van Kind en Gezin na of er signalen zijn van kansarmoede op zes domeinen. Het eerste domein is het maandinkomen van het gezin en het is problematisch, collega's, dat het maandinkomen effectief alleen maar rekening houdt met het inkomen, ofwel een uitkering ofwel een inkomen uit arbeid, maar bijvoorbeeld reguliere kinderbijslag; de toeslagen op de kinderbijslag, studiebeurzen en dergelijke meer; en allerlei sociale toeslagen en tarieven hier niet in worden meegeteld. Dat vind ik redelijk problematisch. Ten tweede is de opleiding van de ouders ook een van de factoren. Een derde factor is het stimulatie-niveau van de kinderen. Een vierde is de arbeidssituatie van de ouders, een vijfde de huisvesting en een zesde de gezondheid.

Collega's, buiten beschouwing gelaten, gaat dit misschien veeleer over subjectieve inschattingen. Wanneer een gezin zwak scoort op drie of meer criteria, spreekt men bij Kind en Gezin volgens die kansarmoede-index per definitie over kinderen die in kansarmoede leven, zonder nog maar de term 'risico op kansarmoede' te gebruiken.

Kind en Gezin zelf en professor Ive Marx – en wie ben ik om Ive Marx tegen te spreken? – hebben ook aangegeven dat dit geen geschikte indicator is om het beleid te evalueren. Om het beleid te evalueren, zeggen zowel Kind en Gezin als professor Ive Marx, zitten er in die kansarmoede-index te veel subjectieve elementen verrat, is hij te multidimensionaal en gaat hij over veel meer dan over armoede alleen.

De impact van externe factoren is ook groot. Na de beloftes en uitdagingen en de acties van het Pact 2020, gelanceerd in 2008, werden we nadien jammer genoeg geconfronteerd met een economische crisis. Dat is gewoon de realiteit. Niet zoveel later kwam de migratiecrisis, dat is ook gewoon de realiteit. Je bent dus ook afhankelijk van een externe begroting.

Bovendien, eerst geconfronteerd met de economische en daarna de migratiecrisis – oude getrouwen in dit parlement zullen niet verbaasd zijn als ik dat toch nog eventjes aanhaal –, stelt ook Kind en Gezin trouwens dat het stijgend aandeel kinderen met een mama van niet-Belgische origine in Vlaanderen mee de stijging van de algemene index verklaart. Dat zijn letterlijk de woorden van Kind en Gezin. Die heb ik niet verzonnen.

Het kan geen kwaad om te kijken hoe Vlaanderen scoort – scoort is misschien een slecht woord in een debat over armoede – of wat de positie is van Vlaanderen in vergelijking met andere Europese landen, dat lijkt me beter dan 'scoren'. Als we die vergelijking maken met andere Europese regio's en landen en op basis van de meest recente EU-SILC-enquête van 2018 (statistics on income and living conditions in Europe) stellen we vast dat het armoederisico – het aandeel personen onder de armoededrempel – in Vlaanderen 10 procent bedraagt. Ik heb dat afgerond. Voor heel België bedraagt dat aandeel 16 procent, voor Wallonië 22 procent en voor Brussel 33 procent.

Ik wil meegeven, en ik vind dat niet fijn om dat hier te moeten zeggen, ik haal er echt geen plezier uit voor alle duidelijkheid, maar Brussel deelt de laatste plaats met Roemenië en Roemenië scoort in de EU-SILC-enquête dan nog significant beter dan Brussel.

In Europees perspectief doet Vlaanderen het niet zo heel slecht, maar alles kan beter, alles moet beter, zeker als we het over arme mensen hebben, mensen met een risico op armoede, en zeker ook kwetsbare mensen. Vlaanderen staat op de tweede plaats na Tsjechië. We kunnen absoluut nog veel beter. We moeten niet zelfgenoegzaam worden. We hebben wel degelijk in de onderhandelingen – en nu ontbloomt ik misschien de kroon een beetje – absoluut ook oog voor de prioriteit van de aanpak van het armoedeprobleem in Vlaanderen. Ik zeg alleen nog niet hoe.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Ik ben in elk geval blij om te horen dat er aanzienlijke aandacht zal zijn voor armoedebestrijding in het regeerakkoord. Wij gaan dat met onze fractie uiteraard van heel nabij opvolgen. Ik ben ook benieuwd in welke richting dat zal gaan.

Ik ben ook blij dat u niet naar de 1 euromaaltijden verwezen hebt. Het is ook slim om niet te hard door te gaan op de maatregelen inzake huisvesting, want er zijn ook een aantal dingen gebeurd die de armoede zeker niet hebben doen dalen, om over de stijging van de huurwaarborg van twee naar drie maanden niet te spreken.

Goed, ik ben op zich wel blij met het heel uitgebreide antwoord. Het zal niet lukken om op al die elementen door te gaan, mijn tijd is helaas beperkt. Ik denk dat we het met elkaar eens moeten zijn dat er meer nodig is. Ik ben heel benieuwd naar dat regeerakkoord. We moeten nog veel meer structureel inzetten op die armoede. We hebben nood aan een minister van Armoedebestrijding die echt een mandaat krijgt om ook op de andere beleidsdomeinen echt te wegen. Het is eerder kwestie om bij de volgende Vlaamse Regering op te volgen wat daarin staat en welke maatregelen er komen. Er moet een echte samenwerking komen met de lokale besturen. Ik ben lokaal actief geweest, ik was schepen tot aan de vorige verkiezingen, ik heb gekozen voor het Vlaamse mandaat, ik ben nu wel gemeenteraadslid in Turnhout.

Een aantal zaken op het terrein lopen echt mis. Er is nog steeds een veel betere samenwerking mogelijk tussen Kind en Gezin en de lokale besturen. Zij weten waar die armoede zit. Laat ons die informatie beter delen. Dat kan een heel belangrijk iets zijn in de nieuwe taakstelling van Kind en Gezin.

We zullen dit debat nog vaak verderzetten in de komende jaren. Ik begrijp dat u nog moeilijk uitspraken kunt doen over het nieuwe regeerakkoord. We zijn heel erg benieuwd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister-president, ik ben helemaal niet tevreden met uw antwoord. U hebt heel veel tijd nodig gehad om die analyse te maken die velen samen met ons maken, namelijk dat er veel te weinig gebeurd is – dat voelt u eigenlijk zelf. Ik vraag me af of u zelf gelooft dat de armoedecijfers substantieel naar beneden kunnen, of dat u denkt dat het inherent hoort bij een regio als Vlaanderen. Als ik uw antwoord hoor, vraag ik me af of u zelf nog gelooft in de belofte die u in 2016 hebt gedaan.

Experten, zoals Ive Marx maar ook anderen, het middenveld, mensen in armoede geloven wel dat het mogelijk is om op middellange termijn de armoede te halveren. Gelooft u zelf dat het mogelijk is om de armoedecijfers substantieel naar beneden te brengen?

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): We hadden natuurlijk kunnen weten dat de minister-president niet alleen de cijfers over de wachtlijsten voor de sociale woningen maar ook de cijfers over de kinderarmoede in ons land zou nuanceren. U zult in de volgende regering ongetwijfeld minister van Nuancering worden. Maar de cijfers blijven wel de cijfers.

Ik wil het nog even benadrukken. Tijdens de vorige legislatuur is de kinderarmoede gestegen van 10,5 procent naar 14,1 procent. Dat is een stijging met de helft. Ik zal u daar wél op afrekenen, minister-president. Ik reken u daar wel op af, want dat is een schande in een van de rijkste regio's van Europa en zelfs van de wereld.

Natuurlijk is armoede een complex probleem. Het heeft zelfs in de eerste plaats niet te maken met een migratiecrisis, minister, want de armoede stijgt zowel bij kinderen met niet-Belgische ouders als bij kinderen met Belgische ouders. De essentie is de wooncrisis in ons land en – daar hebben we het al over gehad – u zult begrepen hebben, minister-president, dat ik niet bepaald onder de indruk ben van het woonbeleid dat u de voorbije jaren hebt gevoerd.

Ten tweede: werk is inderdaad ook zeer belangrijk. Maar volwaardige tewerkstelling is niet helemaal hetzelfde als het harteloze en inefficiënte activeringsbeleid dat u hebt gevoerd. Ik heb het dan natuurlijk over uw regering, de uittredende regering. Activering is alleen maar zinvol als dat effectief leidt tot volwaardige en duurzame tewerkstelling. Als dat echter leidt tot de uitsluiting van mensen, dan versterkt u de armoede alleen maar. En dat is wat er de voorbije jaren is gebeurd. Als een activeringspolitiek ertoe leidt dat mensen op een leefloon terechtkomen dat onder de armoedegrens ligt of als activering ertoe leidt dat mensen in de werkloosheid blijven en in een degressief systeem terechtkomen, dan duwt u mensen in de armoede in de plaats van mensen uit de armoede te helpen. Dat is wat er de voorbije jaren is gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De Vlaamse Regering is met het VAPA het engagement aangegaan om effectieve maatregelen te nemen om de armoede te bestrijden en terug te dringen. U hebt beloofd om in het voorjaar van 2019 een geactualiseerde rapportage voor te leggen. Wij hebben die niet gezien. Daarom wil ik vragen om kort de bevindingen daarvan toe te lichten.

De voorzitter: Minister-president Homans heeft het woord.

Minister-president Liesbeth Homans: Dat is een beetje een vreemde vraag, collega Saeys. Ik dacht dat er in de meerderheid iets was afgesproken over dat VAPA. U vraagt me nu om daar voor de vuist weg de conclusies van te geven. Ik heb die niet bij. We zullen dat nagaan en we zullen die dan aan de commissie-secretaris bezorgen. Er zijn wel degelijk in de regering en in de meerderheid duidelijke afspraken over gemaakt.

Voor de rest heb ik geen bijkomende vragen gekregen. Waarin ik geloof, voorzitter, dat behoort tot mijn persoonlijke levenssfeer, denk ik. Ik geloof wel degelijk in het terugdringen van de armoede. En voor de rest denk ik dat ik niet moet antwoorden op een pleidooi dat eigenlijk thuishoort op een congres van de PVDA in plaats van in deze commissiezaal.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Er is al veel gezegd. Ik zou graag nog een oproep willen doen, ook aan alle parlementsleden hier aanwezig, om de armoedeproblematiek hoog op de agenda te blijven zetten en ons niet te verliezen in discussies over de indicatoren en de vraag of die goed zijn of niet. Ik denk dat het probleem heel duidelijk is. Laten we dat probleem ernstig aanpakken, op een structurele manier en ook in samenspraak met zowel de lokale besturen als de federale overheid. Laten we proberen om voor resultaten te gaan, want die zijn er de vorige legislatuur helaas niet geweest.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het plaatstekort in het Brusselse Nederlandstalige onderwijs – 10 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, minister, bij de start van het schooljaar werd traditiegetrouw opnieuw pijnlijk duidelijk dat het Brusselse Nederlandstalige onderwijs met een enorm plaatstekort kampt. Dat is zeer erg omdat dat betekent dat heel veel jongeren die in het Nederlands naar school willen gaan, dat niet kunnen, ondanks de vele inspanningen die de afgelopen jaren al geleverd zijn.

Ik wil dat hier niet alleen benaderen vanuit de klacht, maar ook vanuit de kracht van Brussel. Want dat betekent natuurlijk ook dat jongeren zich blijven aanmelden om in het Nederlands naar school te gaan. Ik denk dat dat heel veel zegt over de aantrekking van de Vlaamse Gemeenschap en het belang van het Nederlands in Brussel. Ik denk dat we daar als Vlaamse overheid alleen maar positief tegenover kunnen staan en daar positief op moeten antwoorden.

Volgens cijfers van het lokaal overlegplatform (LOP) Brussel is er dit schooljaar voor 877 Brusselse kinderen geen plek in de onthaalklas. In de eerste kleuterklas kregen 987 kinderen dit schooljaar geen plaats. In maart sprak het LOP nog van 2968 kinderen die een positief antwoord hadden gekregen, en maar liefst 3446 voor wie er toen geen plaats was. Volgens de prognoses van het LOP loopt de situatie in het basisonderwijs op dit moment gelijk met die van vorig jaar. De capaciteit groeide dus, maar het aantal aanmeldingen stijgt in vergelijkbare mate. We kunnen dus zeggen dat we ter plaatse trappelen.

Minister, u kondigde begin september de goedkeuring aan van 34 nieuwe capaciteitsprojecten, goed voor een investering van bijna 27 miljoen euro, voor 3000 extra plaatsen in het basis- en het secundair onderwijs. Concreet gaat het om 2408 extra plaatsen in het secundair onderwijs en 617 plaatsen in het basisonderwijs. 4,5 miljoen euro daarvan gaat naar een project in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Er wordt ook 4 miljoen euro voor de Vlaamse Rand geïnvesteerd. Dat is in dit verband zeker belangrijk.

Minister, welke stappen worden momenteel ondernomen om ervoor te zorgen dat dit schooljaar alsnog zoveel mogelijk kinderen en jongeren een plek op een Nederlandstalige school in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest kunnen vinden?

Hebt u al meer definitieve cijfers over het aantal kinderen en jongeren dat dit schooljaar niet terecht zal kunnen in een Nederlandstalige school in Brussel?

Valt die bijkomende investering van 27 miljoen euro binnen de al tweemaal aangekondigde schijf van 150 miljoen euro? Ik heb begrepen dat op het eind van de legislatuur een extra budget werd toegekend van 50 miljoen euro.

Wanneer zullen de 570 plaatsen die u aankondigt in Brussel gerealiseerd worden? Het is belangrijk om te zien dat sinds 2010 372 miljoen euro werd geïnvesteerd of aangekondigd, maar dat dat nog altijd maar heeft geresulteerd in 20.000 van de 40.000 plaatsen die waren aangekondigd. Dat betekent dat het zeer traag gaat.

Ten slotte richt ik een oproep niet alleen tot u, minister, want u kunt er op het eind van deze regering misschien niet op antwoorden, maar ook tot de collega's hier – er zijn ook veel Brusselse collega's aanwezig. Het aantal beschikbare plaatsen stijgt, maar het aantal inschrijvingen eveneens. Moeten we niet forser investeren

in de Brusselse onderwijscapaciteit, aangezien we momenteel ter plaatse lijken te trappelen? Dat is alleszins het standpunt van de Groenfractie.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Bex, als ik naar u kijk, voel ik mij oud. Tussen 2004 en 2009 was uw papa samen met mij parlements lid. Ik ben toen minister geworden en hij bleef parlements lid. Als de zonen van collega's in het parlement komen, voel je je toch niet meer de allerjongste.

Bedankt voor uw vraag over het heel belangrijke thema van het plaatstekort en de grote uitdagingen in het Brusselse onderwijs. We hebben er tijdens de voorbije legislatuur heel vaak over gedebatteerd.

U stelt dat we honderden miljoenen euro voor extra capaciteit hebben geïnvesteerd – niet alleen in het basisonderwijs in Brussel maar ook in het secundair onderwijs. Mijnheer Bex, u weet allicht dat wij wel in middelen kunnen voorzien, maar de Vlaamse overheid is niet de bouwheer. Het gemeenschapsonderwijs is eigenstandig om bouwprojecten te realiseren. Als wij in middelen voorzien, doen we dat bij voorkeur voor projecten waarvan we weten of denken dat ze snel kunnen worden gerealiseerd. Maar de realisatie op het terrein gebeurt door de onderwijsverstrekkers. Dat zijn de scholen.

U vraagt naar de concrete stappen die worden ondernomen om zoveel mogelijk kinderen een plaats te geven op scholen. Ik kan verwijzen naar de enorme inspanningen die worden geleverd door de LOP's, die alle actoren in het onderwijs samenbrengen om er zo goed mogelijk voor te zorgen dat er voor alle kinderen een plaats is.

Hoe werkt dat? Ouders moeten hun kindje aanmelden om een plaats te krijgen in een school. Als zij het bericht krijgen dat er een ongunstige ordening is, dat er dus niet in een plaats kan worden voorzien, worden chronologisch een aantal zaken gedaan. De ouders kunnen de mededeling van een niet-gerealiseerde inschrijving ophalen op school. Dan kunnen zij de vrije plaatsen raadplegen voor de start van de vrije inschrijvingsperiode. Tijdens die periode kunnen zij hun kindje inschrijven waar er nog plaats is. Als ouders zo'n ongunstig toewijzingsresultaat ontvangen, kunnen ze uiteraard voor meer informatie telefonisch of fysiek contact opnemen met de helpdesk in Brussel of met de LOP-deskundigen.

Er wordt in het basisonderwijs anders begeleid dan in het secundair onderwijs. In het basisonderwijs heeft het LOP Brussel op 21 maart 2019 een infomoment georganiseerd voor ouders van leerlingen die ongunstig geordend waren. Die ouders hadden dus het bericht gekregen dat er geen plaats was in de school van voorkeur voor hun kind. De vrije inschrijvingen zijn begonnen op 23 mei. Ze verlopen chronologisch: wie eerst inschrijft in een school met plaats, krijgt effectief die plaats.

In oktober zal het LOP Brussel de plaatsen die er nog zijn in het kleuteronderwijs en in het eerste leerjaar definitief in kaart brengen en het zal ook de laatste punctuele wijzigingen proberen door te voeren. Het is in dit kader heel belangrijk dat er ook een gegevensuitwisseling is met de Franse Gemeenschap. U weet dat het Nederlandstalig onderwijs in Brussel bijzonder aantrekkelijk is, ook voor ouders van kinderen waar thuis geen Nederlands wordt gesproken. Omdat er in Brussel zowel een Nederlandstalig als een Franstalig onderwijssysteem is, is het belangrijk om te bekijken hoeveel kinderen die geen plaats hebben gekregen in het Nederlandstalig onderwijs, wel een plaats hebben gekregen in het Franstalig onderwijs.

Je moet daar zicht op hebben, want het is ook mogelijk dat men zich op twee plaatsen gaat aanmelden. Die gegevensuitwisseling bestond een paar jaar geleden nog niet. We hebben dat in kaart gebracht. Nu loopt dat vrij goed, wat betekent dat ouders van die kinderen die nergens ingeschreven zijn, na raadpleging van de Franstalige

databank gebeld worden door de helpdesk van het LOP Brussel, om te kijken of er een oplossing kan worden gevonden, en zo ja, wat die oplossing dan wel kan zijn.

Dan kom ik bij het secundair onderwijs. Het LOP Brussel heeft opnieuw de ouders geïnformeerd die een ongunstig bericht kregen, via de media. Ouders kunnen ofwel inschrijven in een van de zes Brusselse scholen die niet meedoen met het aanmeldingssysteem, ofwel inschrijven tijdens de vrije inschrijvingsperiode in een school die nog vrije plaatsen heeft. De vrije inschrijvingen in het secundair onderwijs zijn gestart op 10 mei. Tijdens die periode verliepen de inschrijvingen chronologisch.

Op de website www.inschrijveninbrussel.be publiceert het LOP Brussel de vrije plaatsen voor ouders en andere belanghebbenden. Het LOP Brussel secundair onderwijs heeft trouwens opgemerkt dat er op dit ogenblik nog secundaire scholen zijn met vrije plaatsen, zowel voor het 1A-leerjaar als voor het 1B-leerjaar. Op 30 augustus waren er in 13 van de 36 scholen of vestigingsplaatsen nog vrije plaatsen in 1A. Op 4 september waren er nog plaatsen in 16 scholen of vestigingsplaatsen, en op 20 september waren er nog altijd in 17 op 36 scholen of vestigingsplaatsen vrije plaatsen. Het is dus niet zo dat de capaciteit in het secundair onderwijs op dit ogenblik al volledig bezet is. Maar ik maak me geen illusies: de komende jaren zullen er, door de boom aan leerlingen in het basisonderwijs, sowieso ook in het secundair onderwijs heel veel extra jongeren een plaats zoeken. Maar er zijn vandaag dus nog 22 scholen of vestigingsplaatsen in het secundair onderwijs in Brussel die vrije plaatsen hebben.

Wat dan met de jongeren die dit schooljaar niet terecht zullen kunnen in een Nederlandstalige school? Het is nog een beetje te vroeg om daarover een stand van zaken te geven, zo hebben de beide LOP's ons vandaag nog bevestigd. Op dit ogenblik zijn er nog heel wat verschuivingen bezig. Ik gaf daarnet al een voorbeeld, maar er zijn ook kinderen die na de aanmeldingsprocedure ongunstig geordend waren en die dan gecontacteerd zijn om te zeggen dat er toch nog een vrije plaats was in de school van hun keuze. Het kan bijvoorbeeld zijn dat je gunstig geordend bent, maar dat je kind dan toch naar een andere school gaat. En dan is er weer een plaats voor iemand die op de reservelijst stond. Dat wordt allemaal geüpdatet. Zoals elk jaar zullen we begin oktober een leerlingentelling houden. Daarna krijgen we de definitieve cijfers. Dan weten we dus pas echt hoeveel kinderen al of niet een plaats gekregen hebben.

Het klopt dat de Vlaamse Regering twee keer 150 miljoen euro extra capaciteitsmiddelen voor een driejarige periode uittrekt. In oktober 2018 hebben we ook al beslist om voor de periode 2019-2021 150 miljoen euro toe te kennen voor extra plaatsen in de klas. U zegt dat ik daar tweemaal over communiceer, maar het ging natuurlijk over twee rondes van 150 miljoen euro. Je reserveert als regering 150 miljoen euro, maar dan kan het parlement, dat de begroting uiteraard goedkeurt... Als Jan Peumans hier nog was geweest, zou hij mij al gecorrigeerd hebben. *(Opmerkingen)*

De nieuwe voorzitter weet bij dezen wat hij bij de volgende vragen zal zeggen.

De voorzitter: We willen die naam hier niet meer horen, minister. Weg is weg. Uit het oog, uit het hart. Zo zijn we. *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Ik vond het eigenlijk een heel goede en sympathieke voorzitter. Maar over u heb ik tot nu toe ook geen klachten.

De voorzitter: Dat zal nog veranderen, minister, als u het niet korter houdt. *(Gelach. Opmerkingen)*

Minister Hilde Crevits: Het zijn ook de eerste vragen van een nieuw parlement. Er zijn heel wat nieuwe mensen en het zijn ook belangrijke thema's. Ik geniet van de interactie met het parlement. *(Opmerkingen)*

Maar goed, je reserveert dus eerst de enveloppe van 150 miljoen euro. Vervolgens wordt er samen met scholen gekeken welke projecten er gerealiseerd kunnen worden. En dan komt er een definitieve toewijzing van de middelen. Dat is dan natuurlijk een nieuwe communicatie die je moet doen, want het enige wat ons echt interesseert, is: waar gaat die extra capaciteit gerealiseerd worden?

Op 5 april 2019 heeft de Vlaamse Regering de ingediende lokale capaciteitsprojecten definitief goedgekeurd. Dat waren er 135, goed voor 18.500 extra plaatsen, waarvan 16.200 in het secundair onderwijs en 2300 plaatsen in het basisonderwijs. Op 5 april hebben we dan beslist om nog eens 50 miljoen euro extra toe te kennen voor extra plaatsen in specifieke capaciteitsgemeenten, vooral in het secundair onderwijs. Daarbij was er 4,5 miljoen euro uitgetrokken voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Begin september 2019 is er dan een communicatie gebeurd over die 27 miljoen euro, omdat toen de voorgestelde capaciteitsprojecten definitief zijn goedgekeurd.

Vers van de pers, heet van de naald kan ik u nog meegeven dat deze ochtend de raad van bestuur van het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) een lijst van 30 capaciteitsprojecten in het gesubsidieerd onderwijs heeft goedgekeurd voor een bedrag van 18 miljoen euro. Het gaat daarbij om 1400 extra plaatsen in de klas. De details daarvan zullen straks beschikbaar zijn.

U weet dat we in de periode 2010-2019 zo'n 80 miljoen euro extra geïnvesteerd hebben in schoolcapaciteit in Brussel. Die middelen moeten zo snel mogelijk leiden tot effectieve plaatsen in de scholen. Dat is een enorme uitdaging, omdat het niet de overheid is die bouwt.

Dat is ook de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, van de gemeenten – voor de bouwvergunningen, want als je geen vergunning hebt, kun je niet bouwen, een school moet ook de regels volgen – en van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC). De VGC heeft me meegedeeld dat de voorbereidingen voor het bouwproject op de Campus Pacheco volop aan de gang zijn. Het gaat om een DBF-project (Design Build Finance), wat betekent dat er met middelen uit de privésector wordt gebouwd. De bouwvergunning zou binnenkort worden verstrekt en men wil dat de werken voltooid zijn in juni 2021, zodat vanaf september 2021 alle jongeren op de nieuwe campus terecht zouden kunnen. Dit is eigenlijk een primeur voor Brussel: het gaat om een volledig nieuwe campus met 220 plaatsen in het basisonderwijs en 350 plaatsen in het secundair onderwijs. Maar goed, nu is het een prognose. De voorbereidingen zijn bezig, maar uiteraard moeten we nog zien of dit ook op het terrein kan worden gehaald. Ik hoop het alvast.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, dank u wel. U hebt terecht aangehaald dat die problemen die zich nu nog niet zo sterk manifesteren in het secundair onderwijs, volgens de capaciteitsmonitor wel over enkele jaren zullen opduiken. Het is dus zeker belangrijk dat we niet alleen voor het basisonderwijs, maar ook voor het secundair onderwijs blijven investeren in capaciteit in Brussel. Ik kan u daarin voor een stuk ook geruststellen. U zegt dat het belangrijk is dat scholen en lokale overheden meewerken aan dat proces. De VGC is natuurlijk een zeer betrouwbare partner in dezen. Wij hopen dan ook dat de volgende Vlaamse Regering op een goede manier zal blijven samenwerken met de VGC en de VGC in alle vrijheid ook haar werk zal laten doen om tot goede resultaten te komen.

Ik hoop met u dat we er tegen 2021 in zullen slagen om die school daadwerkelijk te bouwen, maar u zult me toestaan dat ik een beetje sceptisch ben over de timing, op basis van het palmares van 20.000 op 40.000 gerealiseerde plaatsen dat u kunt voorleggen. Laten we er echter absoluut alles aan doen om dat te kunnen

realiseren. Wat die 18 miljoen euro betreft die u vandaag aankondigt specifiek voor die plaatsen, kunt u ter zake ook een project in Brussel aankondigen?

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Open Vld): Minister, dank u wel voor al uw cijfers. Het is inderdaad nuttig om eens op te sommen welke investeringen er de voorbije legislatuur zijn gebeurd, in Brussel, maar ook in de andere grote steden, want u weet dat de grote steden in Vlaanderen zijn geconfronteerd met een enorme bevolkingstoename. Dat is niet alleen zo in Brussel, maar ook in Antwerpen. Dat zet druk op de steden, maar ook op de rand rond die steden, en als we er niet in slagen om voor elk kind in de scholen een plek te vinden, dan gaat dat alleen maar verder. Dan moeten mensen verder gaan zoeken, naar een school verder van hun huis. Dat is meer mobiliteit, meer gedoe om gewoon je kind naar school te laten gaan. Scholing, onderwijs is de basis van de ontplooiing van het individu. Het is dus van belang dat wij als overheid erin slagen om voor elk kind in een plek te voorzien op een redelijke afstand van zijn woonplaats.

Ik heb ook eens gekeken naar de cijfers van de investeringen in de voorbije legislatuur. U hebt in de voorbije legislatuur in 100 miljoen euro voorzien voor Brussel. Dat is zeer mooi. Dat is niet minder dan twee keer zoveel als uw voorganger, Pascal Smet, en achttien keer zoveel als diens voorganger Vandenbroucke. Met andere woorden, die eerste signalen van die bevolkingstoename tussen 1999 en 2009 zijn eigenlijk onvoldoende gecapteerd door de socialisten, waardoor u een enorme inhaaloperatie hebt moeten doen. Ik hoop dat dit wordt voortgezet en nog wordt versterkt, want wij kunnen niet aanvaarden dat ouders vandaag met hun kinderen voor een gesloten deur staan. Ik noem u één gemeente in Brussel waar er een groot probleem is: Elsene. Zet dat op de agenda, zodat we voor elk kind een plek hebben.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega Bex, net als u was ik in de vorige legislatuur ook geen parlements lid, maar ik was hier in een andere hoedanigheid wel heel vaak aanwezig, en ik werd erover aangesproken door de mensen die toen ook aanwezig waren. Ik heb een aantal zaken geleerd. Eén, dat de zorg voor voldoende capaciteit en scholenbouw er in het algemeen een is die kamerbreed wordt gedragen en, naar ik durf te denken, ook oprecht wordt gedeeld door alle parlementsleden. Twee, dat iedereen zich ook blijft inzetten om de middelen voor scholenbouw zo veel mogelijk optimaal te verdelen en in te zetten. Drie, dat het een evidentie is dat er nog nooit zoveel inspanningen zijn geleverd als in de vorige legislatuur op het vlak van scholenbouw, inzake de hoeveelheid middelen, maar ook met betrekking tot de manier waarop ze werden toebedeeld. Dan denk ik aan capaciteit, aan renovatie, nieuwbouw, huursubsidies enzovoort.

Misschien is het echter goed om toch nog eventjes te wijzen op het wetenschappelijke instrument, de capaciteitsmonitor. Ik denk dat ik mag zeggen dat dat onbetwistbaar een historische stap is geweest, die ons heeft geleerd dat het goed is om een goed globaal overzicht te hebben, maar ook een goede focus op de scholenbouw in bepaalde gemeenten en steden. Ik denk dat ik in naam van mijn partij mag stellen dat we ook zorg en aandacht voor de specifieke Brusselse context kunnen garanderen, maar vooral ook voor de vele minder grote steden in ons Vlaamse land.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, bedankt voor uw uitgebreide antwoord en voor de cijfers. Ik vind het een beetje jammer dat we meteen al in de eerste vergadering vervallen in een potje zwartepieten. Voor zover ik weet, heeft ook

Open Vld diverse keren deel uitgemaakt van de Vlaamse meerderheid in de voorbije decennia, dus in die zin voel ik me niet echt aangesproken, wil ik het vandaag positief houden. We moeten inderdaad zeggen dat er een inspanning is geleverd om de capaciteit in het Brusselse onderwijs de voorbije jaren te vergroten. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. Het Nederlandstalig onderwijs is een gigantisch succes in Brussel. Ik denk dat dat goed is, ook voor de positie van het Nederlands in onze hoofdstad. In die zin betekent dat natuurlijk wel vaak dat er meer vraag is dan er plaatsen beschikbaar zijn, dus ik sluit me volledig aan bij de oproep, ook aan de volgende regering, om de komende jaren te blijven investeren in het Brusselse onderwijs, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs.

We mogen niet vergeten dat de Brusselnorm uiteindelijk op 30 procent van de Brusselse bevolking is vastgelegd. Die bevolking blijft aan een snel tempo groeien en we zitten vandaag aan ongeveer 20 procent.

Minister, uw opmerking over de vrije plaatsen klopt. Ik vind dat een belangrijk element van het debat. Er zijn namelijk vrije plaatsen over in Nederlandstalige scholen in Brussel, en dit brengt ons bij een debat dat we deze legislatuur ongetwijfeld nog een aantal keren zullen voeren, met name het debat over het Inschrijvingsdecreet. Als ik spreek met Nederlandstalige ouders die geen plaats hebben gevonden in de school van hun keuze, blijkt het vaak te gaan om de scholen waar net iedereen naartoe wil, terwijl er in andere Nederlandstalige scholen wel nog plaatsen vrij zijn. Ik vrees dat het optrekken van het voorrangsperscentage voor Nederlandstalige ouders tot 65 procent het probleem enkel groter zal maken.

Ik bedank u voor uw verwijzing naar de uitwisseling van gegevens tussen de Nederlandstalige en de Franstalige gemeenschap. Samenwerking moet de komende jaren het ordewoord zijn. Ik roep u dan ook op om nog een stap verder te gaan. Ik denk dat Brussel echt nood heeft aan een masterplan voor het onderwijs, ook als het om capaciteitsuitbreiding gaat. Nu werken beide gemeenschappen nog een beetje te veel op hun eigen eiland, terwijl ze om eensgezind tot oplossingen te komen, samen moeten kijken welke noden er in welke wijken zijn.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, ik treed u graag bij wanneer u stelt dat Vlaanderen enorme inspanningen levert om meer capaciteit te creëren. Bovendien houdt Vlaanderen door middel van een accurate capaciteitsmonitoring de vinger aan de pols. Dit zorgt ervoor dat we telkens op een objectieve wijze een inhaalbeweging hebben gemaakt. Toch kampen we nu nog steeds met een capaciteitstekort in populaire scholen in ons onderwijs. Dat we in de toekomst voor een uitdaging staan, valt niet te ontkennen.

Het lijkt me echter kort door de bocht te stellen dat dit louter een middelenkwestie is. Zo hebt u tijdens een eerdere vergadering van de commissie al gesteld dat Brussel een moeilijke zone is om geschikte projecten te vinden. Daarnaast is er de onvermijdelijke overbruggingsperiode tussen de toekenning van de middelen en de realisatie van de plaatsen.

Ik wil hier nog een punt aan toevoegen dat nog al te vaak onderbelicht blijft. Het onderwijs in Brussel is een gedeelde verantwoordelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. Het is heel simpel. De N-VA verwacht dat de Franse Gemeenschap ook inspanningen levert en meer in haar leerlingen investeert, zodat er voor elk Brussels ketje een plaats is. Ik dring er dan ook op aan dat u of uw opvolger met uw Franstalige collega overlegt en dat de Franse Gemeenschap minstens evenveel inspanningen levert.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, ik wil er gewoon op wijzen dat de door u aangehaalde voorrangsregeling om de bewezen Nederlandstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs voorrang te geven, haar grond vindt in een heel interessant document, namelijk de talennota van Pascal Smet, iemand die u in Brussel heel goed kent. Die nota was net bedoeld om ervoor te zorgen dat het Nederlandstalig onderwijs voldoende Nederlandstalig blijft.

Mevrouw Tavernier, we moeten het, zoals u hebt gezegd, gezamenlijk aanpakken, maar ik wilde in dit verband nog even de puntjes op de i zetten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er zijn mensen die ik nog niet ken. Ik zal de namen zo snel mogelijk proberen van buiten te leren. Ik heb ook het gevoel dat West-Vlaamse roots aan de basis van een aantal Brusselse betogen liggen. Dat doet me veel plezier. Waar men gaat langs Brusselse wegen, komt men West-Vlamingen tegen. Dat is integratie. Vooral het houden van het oorspronkelijk accent is de kunst van het leven.

Mijnheer Bex, we blijven uiteraard in capaciteit investeren. Ik ga akkoord met uw opmerkingen. Ik ben een beetje ongelukkig met uw commentaar op de timing. Zoals ik al heb gezegd, voorzien we in de middelen. Wat dat betreft, hebben we de voorbije jaren een grote sprong voorwaarts gemaakt. Dat is spectaculair.

Het is niet allemaal de schuld van de socialisten. Daar doe ik zeker niet aan mee. Het is wel zo dat de uittredende Vlaamse Regering substantieel in bijkomende capaciteit in Brussel heeft geïnvesteerd. Indien u hier kritiek op hebt omdat het niet snel genoeg gaat, heeft dat deels te maken met het vergunningenbeleid, want hiervoor moeten vergunningen worden gekregen, met de grondprijzen, want het is niet evident om scholen uit te breiden of patrimonium te vinden, en met het vinden van scholen die bereid zijn effectief te bouwen. Ik hoop dat het project langs de Pachecolaan in orde komt, maar dat hangt van veel zaken af. De wil is er en we voorzien in de budgetten. Er is ook 18 miljoen euro voor een project in Anderlecht, de uitbreiding van de Sint-Goedeleschool in Scheut. Dat is een van de projecten op het lijstje.

Mevrouw Ampe, bij het begin van een legislatuur is het nuttig het cijfermateriaal mee te geven. Ik weet dat u Brussel goed kent. U hebt opgemerkt dat we ook rekening moeten houden met de situatie in Elsene. Ik deel die bezorgdheid, maar in verband met capaciteitsprojecten kijken we ook altijd naar het aanbod. Brussel heeft een soort capaciteitsmonitor, maar dat heet daar anders. We gaan, samen met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) na wat de noden zijn, maar we hebben scholen nodig die willen investeren. Zonder die scholen kunnen we niets realiseren. De komende jaren zal het erop aankomen na te gaan welke projecten we met de voorziene middelen kunnen realiseren en welke scholen effectief bereid zijn om projecten uit te voeren.

Mevrouw Vandromme, u hebt terecht op het belang van de capaciteitsmonitor gewezen. Ik feliciteer u met uw eerste betoog. U mag nu echt praten, wat u vroeger niet mocht.

De andere wereld is hier binnengetroten.

Die monitor moeten we proberen jaar per jaar goed te blijven onderhouden. Je kunt prognoses houden over hoeveel kinderen er geboren zullen worden, maar als je dat niet actualiseert, loop je achterop. Kijk bijvoorbeeld naar Vilvoorde. Onze voormalige collega De Ro wees vaak op het feit dat een prognose alleen maar een prognose is, maar dat de realiteit helemaal anders kan zijn, afhankelijk van hoeveel extra mensen er komen wonen in de gemeente.

Collega Goeman, zoals ik al zei, is het niet helemaal de schuld van de socialisten. We proberen goed samen te werken met Brussel. Met collega Vanhengel heb ik ook goed samengewerkt. Collega Sven Gatz, een liberaal natuurlijk, is zelfs lyrisch over de inspanningen die zijn gebeurd in het onderwijs. Daar ben ik heel blij mee.

Ik ben het echter niet eens met het negatieve van het optrekken van de voor-rangsregels. Als je Nederlandstalig en Franstalig onderwijs hebt, en je weet dat de aantrekkingskracht van het Nederlandstalig onderwijs, ook voor ouders die thuis geen Nederlands spreken, bijzonder groot is, dan vind ik het oprecht gerechtvaardigd dat je als beleidsmaker prioriteit geeft aan ouders die Nederlands spreken thuis, of die een inspanning doen – minstens een van de twee – om Nederlands te leren. Je kunt het daarmee oneens zijn, maar ik vind dat de logica zelf als je weet dat er plaats te kort is, en als je weet dat je nooit iedereen een plaats kunt geven omdat er ook Franstaligen zijn die een aanbod moeten doen. Daarover verschillen we zeker van mening.

U zei dat we dit allemaal goed moeten opvolgen. Brussel heeft een schoolfacilitator, zoals dat heet. Dat weet u, want u knikt bevestigend. Ik ben ervan overtuigd dat ofwel ikzelf ofwel mijn opvolger alles in het werk zal stellen om de werkzaamheden zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen, want ook Brussel investeerde zelf in een aanbod Nederlandstalig onderwijs.

Collega Tavernier, u hebt ongetwijfeld West-Vlaamse roots, ofwel hebt u echt geoefend op een West-Vlaams accent. U zei terecht dat er een tijdspanne is tussen de toekenning van de middelen en de realisaties op het terrein. Het is absoluut juist dat de Franse Gemeenschap ook inspanningen moet leveren. Maar als ik de situatie bekijk van vijf jaar geleden tot nu, dan vind ik dat de contacten met de Franse Gemeenschap echt veel zijn verbeterd en dat er ook daar inspanningen worden geleverd. De kwaliteit van het onderwijs baart ons allen zorgen. Als politieke overheid kun je van mening verschillen over de manier waarop een onderwijssysteem er moet uitzien, maar de wederzijdse contacten zijn goed en er wordt aan Franstalige kant ook geïnvesteerd.

Tot slot, collega's, de capaciteitsproblemen in het secundair onderwijs baren mij zorgen in Vlaanderen, maar ook in Brussel, en daarbij aansluitend de grote nood aan technisch en beroepsonderwijs in Brussel. In tegenstelling tot het basisonderwijs, waar je kunt zeggen: we bouwen een nieuwe school. Iedereen loopt school in het basis-, kleuter- en lager onderwijs, maar in het secundair onderwijs kies je ook, zeker ook als je 15, 16 jaar wordt, een eigen studierichting. En er is een vrij groot tekort aan technisch en beroepsonderwijs, waardoor veel te veel jongeren in het aso terechtkomen, en dat is ook een slechte zaak.

We moeten dus in de capaciteit die we realiseren, zorgen dat er zeker meer wordt ingezet in het technisch en beroepsonderwijs. Dat is dan weer iets dat ik als overheid niet kan beslissen, het is iets dat de scholen moeten realiseren. Maar daar is ook wel wat licht in zicht.

De voorzitter: Minister, ik noteer dat u de namen van buiten gaat leren. U hoopt dus in de Vlaamse Regering te kunnen blijven, leid ik daaruit af.

Minister Hilde Crevits: Dat is toch normaal. Ook als parlementslid vind ik het een plicht om je collega's te kennen. Ik loop niet weg uit het Vlaams Parlement. Absoluut niet.

De voorzitter: Dat is interessant voor de pers.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de implementatie van het Inschrijvingsdecreet – 11 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, hier gaan we weer over het Inschrijvingsdecreet. Op 25 april 2019 liep het belangenconflict van de Franse Gemeenschapscommissie tegen het Vlaamse Inschrijvingsdecreet af en die dag werd het decreet goedgekeurd. Dat betekent dat scholen in het komende schooljaar 2020-2021 met de nieuwe inschrijvingswijze moeten werken. Scholen waar er een capaciteitstekort is, moeten de digitale aanmelding gebruiken. Deze verplichting geldt sowieso ook voor de scholen in de zogenaamde capaciteitsregio's Brussel, Antwerpen en Gent. Er is echter nog geen standaardalgoritme, er is geen duidelijkheid over budgetten. Ook het buitengewoon onderwijs krijgt een aparte regeling, waarvoor onder andere overlegplatformen moeten worden opgericht, en zit te wachten op duidelijke regels.

Begin juli is er nog een overleg geweest met enkele betrokken spelers. Maar verder is het wachten op uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse Regering om tot de implementatie en praktische uitwerking van het nieuwe Inschrijvingsdecreet over te kunnen gaan. Alvast de scholen die verplicht worden om met een digitale aanmelding te werken, zitten vol ongeduld te wachten op instructies.

Omdat het onder andere voor de capaciteitszone Gent nu al te krap wordt, vraagt het stadsbestuur aldaar om een overgangsjaar.

Minister, hoever staat u met de uitvoering van het nieuwe decreet? Welke voorde- ringen werden gemaakt sinds het overleg tussen de grote steden en de experts in juli laatstleden? Is er al een standaardalgoritme uitgewerkt? Wie zal instaan voor de IT-programmatie? Klopt het dat er beslist is dat schoolbesturen en/of lokale besturen dit zelf moeten doen? Is dit nog haalbaar en welk budget is hiervoor uitgetrokken? Is er nieuw overleg gepland? Wordt er aan een overgangsjaar gedacht?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Meuleman, ik kan u verzekeren dat onze administratie – maar dat weet u – al het mogelijke doet om het nieuwe Inschrijvingsdecreet technisch-inhoudelijk voor te bereiden. U hebt de chronologie zeer goed geschetst, ik zal dit niet opnieuw schetsen, want dat zou ons te ver leiden. Toch wil ik het even hebben over dat standaardalgoritme. Als je iets via de computer probeert te regelen, moet je zorgen dat het betrouwbaar is voor iedereen en dat mensen niet denken: wat zit er allemaal achter?

Er is een panel van experts-academici aangesteld dat zo'n algoritme moet maken. Op het overleg was ook de stad Gent aanwezig. Op aanraden van de technische experts werd dit standaardalgoritme omgezet in een pseudocode, waarvoor de administratie een beroep heeft gedaan op interne expertise. Deze pseudocode moet het risico op verschillende interpretatiemogelijkheden tussen ICT-programmeurs verkleinen. Er moet dus voor gezorgd worden dat alles waterdicht is. Deze pseudocode moet nu nog technisch gevalideerd worden.

Wie zal instaan voor de IT-programmatie? Bij de ontwikkeling van het standaardalgoritme werd er, conform het nieuwe Inschrijvingsdecreet, dat stelt dat de Vlaamse Regering een algoritme ter beschikking zal stellen, van uitgegaan dat de

lokale implementatie niet zo lastig zou zijn. Dit is ook de reden waarom het algoritme effectief is omgezet in die bruikbare pseudocode. Die moet ervoor zorgen dat een lokaal ICT-systeem het algoritme gemakkelijk kan implementeren.

Mevrouw Meuleman, u weet dat er wordt onderhandeld over een nieuw regeerakkoord en dat er daarin ook wordt gekeken of er nog wijzigingen aangebracht moeten worden of niet. Ik denk dat de stad Gent een brief heeft geschreven om te vragen of er een extra overgangsjaar kan zijn. Afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt, zullen we daar snel duidelijkheid over brengen. Ik moet mij wat terughoudend opstellen wat het beantwoorden van de vraag betreft, omdat de onderhandelingen over een nieuw Vlaams regeerakkoord nog lopen. Daar zal hopelijk spoedig duidelijkheid over komen.

Wat betreft de cijfers voor de digitale aanmeldingen voor het schooljaar 2019-2020: er zijn 875 basisscholen en 234 secundaire scholen die al digitaal aanmelden. Voor 132 basisscholen en 90 secundaire scholen is het de allereerste keer dat ze met zo'n systeem werken. We hebben daar ook budgetten voor uitgetrokken. Er was 1 miljoen euro ter beschikking en daarvan is 450.000 euro effectief opgevraagd door scholen ter ondersteuning van de implementatie van het digitale systeem.

U had een vraag over welke budgetten er uitgetrokken zullen worden. Ik kan u daar mijn persoonlijk sentiment over geven, maar dit is uiteraard een zaak voor de volgende Vlaamse Regering. Ik kan daar, zoals u hopelijk zult begrijpen, vandaag geen uitspraak over doen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het Inschrijvingsdecreet is goedgekeurd in april. Daar zijn ondertussen vier maanden overgegaan. Dat is ruim de tijd om in uitvoeringsbesluiten te voorzien, waar men in de praktijk op wacht. Het is inderdaad zo dat er in de vorige legislatuur vijf jaar is gekibbeld over dat Inschrijvingsdecreet. Er is een zeer moeizaam compromis tot stand gekomen, zoals we nog allemaal weten, maar het is wel goedgekeurd en dat betekent dat het moet worden uitgevoerd. Daar zit het werkveld ook echt op te wachten.

Dit verhaal is helemaal niet afhankelijk van nieuwe regeringsonderhandelingen. Ik weet dat het politieke spel opnieuw zal beginnen en dat er partijen zijn die vinden dat kamperen een teken is van engagement en dat het dus veel beter zou zijn als we allemaal terug kunnen kamperen en het Inschrijvingsdecreet herzien. Dat is echter niet wat is goedgekeurd in het decreet. We moeten uitvoeren wat er is goedgekeurd, te meer omdat er in de praktijk heel wat dingen bewegen.

Er zijn heel wat onderwijszones die willen samenwerken en die op die manier dubbele inschrijvingen, dubbele aanmeldingen en verwarring bij ouders willen vermijden. Ik denk onder andere aan de onderwijszones Leuven, Zaventem en Vilvoorde met nog heel veel interesse van andere gemeenten die ook willen aansluiten. Zij zitten echt te wachten op een duidelijk teken. Ze willen weten wat de financiële implicaties zullen zijn. Ze willen ook weten wat het standaardalgoritme zal zijn en daar is nog discussie over. Minister, zij moeten de knoop wel doorhakken op 22 oktober 2019.

Eenzelfde geluid is te horen in Gent. Daar komt het lokaal overlegplatform (LOP) ook bijeen op 6 november. Zij willen duidelijkheid kunnen geven en knopen kunnen doorhakken om dan in december te kunnen communiceren met de ouders en het systeem uit te rollen. Die vraag is heel terecht.

Voor mij is het duidelijk dat er met één tijdslijn zal moeten worden gewerkt, zoals vastligt in het decreet, en dat er zal moeten worden aangemeld, als men wil weigeren. Dat zijn allemaal dingen waar we niet op kunnen terugkomen. Misschien

zal er in verband met het standaardalgoritme een uitzondering mogelijk moeten zijn, zodat steden en gemeenten of besturen nog kunnen werken met het systeem dat nu in werking is en zodat het nieuwe algoritme verder en beter kan worden uitgewerkt. Er wordt echt naar duidelijkheid gevraagd. Het kan niet dat het werkveld opnieuw in onzekerheid wordt gestort, omdat de werkgroepen de discussie heropend hebben en een compromis, dat veel voeten in de aarde heeft gehad, willen terugschreeven. Dat is eigenlijk schandalig.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik wil me aansluiten bij de bezorgdheden van mevrouw Meuleman over de implementatie van dat nieuwe Inschrijvingsdecreet. Daar bestaat inderdaad veel ongerustheid over in de praktijk.

Ik heb nog een korte bijkomende vraag. U verwees expliciet naar het aflopen van het belangenconflict met de Franse Gemeenschapscommissie op 25 april. De tijd heeft ondertussen niet stilgestaan en er zijn inderdaad vier maanden voorbijgegaan. Ondertussen is Caroline Désir, die destijds vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Parlement voortrekster was om dat belangenconflict in te dienen, de nieuwe Franstalige minister van Onderwijs. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat zij haar bezwaren ondertussen heeft laten varen. Hebt u ondertussen nog overleg gehad met uw Franstalige collega? Hebt u indicaties dat zij nog verdere actie plant te ondernemen?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Mevrouw Meuleman, ik wil even reageren op uw tweede betoog. U vraagt om duidelijkheid voor de scholen, wat ik uiteraard begrijp. U vraagt enerzijds een overgangsjaar voor Gent en anderzijds dat het huidige decreet wordt nageleefd. Het is ofwel het ene of het andere. Scholen willen inderdaad duidelijkheid. Er is nu momenteel een decreet. We mogen ervan uitgaan dat de scholen dit decreet zullen volgen, maar we kunnen natuurlijk niet voor de ene stad een uitzondering of een overgang vragen en zeggen dat de andere het huidige decreet moet volgen. Duidelijkheid is nodig, en ik hoop dat de minister die kan geven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Meuleman, ik begrijp zeer goed dat er duidelijkheid wordt gevraagd. Ik kan moeilijk zeggen dat ik het niet begrijp. Ik wil zelf ook duidelijkheid. Ik denk dat 22 oktober het momentum zal zijn waartegen er zeker duidelijkheid zal zijn. Ik wil niet zeggen dat het zus of zo zal zijn. Als je aan het onderhandelen bent over een regeerakkoord en als je weet dat ook daarover wordt onderhandeld, dan zou het flauw zijn om nu verkeerde informatie te geven aan scholen.

Ik blijf 'pseudocode' een raar woord vinden omdat het er net voor moet zorgen dat er niets 'pseudo' is. Het blijft dus een vreemd woord. Als je zo'n code maakt, wil ik niet dat er achteraf discussie kan zijn dat het niet correct is verlopen want dan stort je iedereen in onzekerheid. Dat gaat dus ook niet. Het moet ook nog op punt worden gezet.

Collega Goeman, u zegt dat er duidelijkheid moet zijn. Ik ben het daarmee eens. Ik heb geen zicht op nieuwe conflicten die worden ingeroepen. We zullen zien hoe het allemaal verdergaat. U weet dat het Inschrijvingsdecreet en Brussel iets heel gevoelig is, om redenen die in de vorige vraag ook al aan bod kwamen. We zullen wel horen wat er verder zal komen.

Collega Krekels, ik dank u voor de aanvulling. Het was juist. Ik ben trouwens ook blij om u terug te zien en weer te horen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister en mevrouw Krekels, ik vraag geen uitzondering voor Gent. Ik vraag duidelijkheid over een aantal zaken, duidelijkheid dat men met één tijdslijn zal werken en dat men nog steeds zal moeten aanmelden als men wil weigeren. Duidelijkheid ook – en dat is een heel expliciete vraag – over de budgetten, want als scholen die willen weigeren een aanmeldingssysteem op poten willen zetten, dan vragen ze hiervoor financiële ondersteuning. Hierover moet heel snel duidelijkheid komen, want in het veld kan men hierop niet wachten omdat er toevallig geen regering is en omdat men heel veel tijd verloren heeft om die regering te vormen.

We vragen wel uitstel – en dat is voor iedereen, niet alleen voor Gent, want ook Leuven vraagt dat – om met het standaardalgoritme te werken dat nog niet op punt staat – pseudocode of niet – en waarbij nog geen duidelijkheid is over bepaalde keuzes. Ook de 20 procent voorrang die was afgesproken, kan niet worden opgenomen omdat het dan te ingewikkeld wordt. Er moet hiervoor sowieso een uitzondering worden gemaakt. Het staat dus nog totaal niet op punt. Men vraagt dus om te kunnen verder werken met de huidige regeling en met het huidige algoritme dat in verschillende steden en gemeenten wordt gebruikt. Het is een algemene vraag, niet alleen van Gent.

Men vraagt dus klaarheid over een aantal zaken in het decreet, onder andere over de inschrijving in het buitengewoon onderwijs en de platformen die nog via uitvoeringsbesluiten moeten worden geregeld. Ik denk dat het een heel terechte en urgente vraag is vanuit het veld om voort te kunnen. Zij kunnen niet langer wachten op die regeringsonderhandelingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het lerarentekort – 24 (2019)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aanpak op korte termijn van het acute lerarentekort – 30 (2019)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, collega's, het is mijn eerste vraag, niet vanuit West-Vlaanderen maar vanuit Limburg, wat de verstaanbaarheid alleen maar ten goede kan komen.

Van het capaciteitstekort naar het lerarentekort. Aan het begin van dit schooljaar laaide de discussie over het lerarentekort weer hoog op. Heel wat scholen krijgen hun vacatures niet ingevuld. In de media circuleren schrijnende voorbeelden. Ik geef er enkele: directeurs die leerkrachten zonder diploma aanwerven, een school-directeur die meer dan tien klassen in zelfstudie zet bij gebrek aan leerkrachten, leerlingen die naar documentaires kijken in plaats van les te krijgen, klassen die worden samengevoegd, leerkrachten die overuren doen. Scholen zijn zeer inventief in het aanpakken van het probleem, maar het lerarentekort is er en het blijft een groeiend probleem.

Ik geef twee cijfers om het even te illustreren. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) meldde vorig jaar 11.000 openstaande vacatures vanuit het onderwijs. In 2015 waren dat er nog 5000. Tegen 2022-2024

zouden er bijna 8000 nieuwe leerkrachten nodig zijn. De instroom is te klein, de uitstroom te groot. Niet verwonderlijk, want het lerarenberoep is zwaar. Leraren kloppen lange dagen, tot 50 uur per week tijdens het schooljaar, zo bleek uit uw eigen tijdsbestedingsonderzoek. Er is een toenemend aantal afwezigheden door ziekte en burn-outs.

Vorig jaar waren er veel acties van de leerkrachten vanwege de hoge werkdruk. Het is niet de groep die het meeste staakt, maar vorig jaar hebben ze het wel gedaan en het was de grootste staking van de afgelopen twintig jaar. Het zit de leerkrachten duidelijk hoog.

Minister, hoe beoordeelt u de maatregelen die u in de afgelopen legislatuur genomen hebt om het probleem aan te pakken? Het lijkt me belangrijk voor de toekomst.

Wat bent u vandaag van plan om het tekort aan te pakken? Ik heb u daarnet horen zeggen dat u niets kunt zeggen over de toekomst. Ook vandaag is het tekort er. Ik hoop dat er volgende week een regering is, maar wat gaat u momenteel doen als die er niet is?

Wat denkt u zelf van het tijdsbestedingsonderzoek? Wat bent u daarmee van plan? Er is veel energie in gestoken en ik vond persoonlijk de resultaten zeer interessant. Het is me wel niet duidelijk wat u er nu mee wilt doen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is inderdaad zo dat er van bij het begin van dit schooljaar heel duidelijke signalen zijn, zowel van de koepels als van scholen zelf. Waar het lerarentekort zich normaal in de loop van het schooljaar uit, wanneer scholen geen vervangingen meer vinden, is het nu al van bij het begin van het schooljaar heel acuut. Er zijn inderdaad situaties zoals de heer De Witte ze beschrijft: jan en alleman die voor de klas moet komen staan, ongeacht of ze de opleiding al hebben afgerond; klassen die worden samengevoegd; directeurs die zelf voor de klas staan; leerlingen die heel veel aan zelfstudie moeten doen of naar documentaires moeten kijken omdat er, bijvoorbeeld voor de STEM-vakken (Science, Technology, Engineering and Mathematics), geen leerkracht kan worden gevonden. Dat zijn heel ernstige en schadelijke situaties, die de kwaliteit van het onderwijs zeker niet ten goede komen. Ook voor technische vakken is er absoluut een acuut probleem, en ook voor andere zaken – daarover is er al genoeg geschreven in de kranten.

Minister, voor de nieuwe Vlaamse Regering zal de aanpak van het lerarentekort en het aantrekkelijk maken van het lerarenberoep een absolute prioriteit moeten zijn. Daarover zijn we het wellicht eens. Ik denk – en hoop – dat dat op tafel ligt in uw werkgroepen. Maar los daarvan moeten een aantal zaken heel dringend gebeuren, op korte termijn.

Minister, hebt u een noodplan op korte termijn? Kan er bijvoorbeeld op korte termijn een budget worden vrijgemaakt om het lerarenplatform verder uit te breiden?

Kan er eventueel in lokale subsidies worden voorzien om een lokale lerarenpool op poten te zetten?

Hoe kunnen we extra zijinstromers aantrekken voor het onderwijs? Kunt u op dat vlak op korte termijn in mogelijkheden voorzien?

Kunt u het probleem en de noodoplossingen die scholen nu al hanteren, zoals een parttimer die extra komt, stagairs die een klas voor hun rekening nemen, gepensioneerden voor de klas, naar de studie of naar huis, in kaart brengen? Dat heeft

men in Nederland ook al gedaan, want daar is het lerarenprobleem ook heel acuut, in die mate dat er inderdaad klassen naar huis worden gestuurd en leerlingen in de namiddag bijvoorbeeld geen les hebben. Dat zijn toestanden waar we absoluut niet naartoe willen gaan. Maar daar hebben ze dat probleem dus volledig in kaart gebracht. Kunt u initiatieven nemen om het tekort in kaart te brengen?

Zijn er andere maatregelen die u op korte termijn voor ogen hebt?

De voorzitter: Indien we de parlementsleden die uit het onderwijs komen, weer voor de klas zetten, is dat ook al een stap in de goede richting. Maar ik ben natuurlijk geen minister. *(Gelach)*

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Of de schooldirecteurs, mijnheer Vandenberghe? *(Gelach. Opmerkingen van Steve Vandenberghe)*

Mijnheer De Witte, welkom. Ik zal ook úw naam proberen te onthouden.

Ons onderwijs kent inderdaad – jullie hebben het juist geschetst – een groeiend tekort aan leraren. Maar ik wil daar toch één algemene kanttekening bij plaatsen. Op dit moment hebben we een arbeidsmarkt die enorm aantrekt. Die stijgende aanwervingsbehoefte geldt niet alleen in het onderwijs. We merken dat heel wat sectoren nood hebben aan hooggeschoolde arbeidskrachten. We stellen ook vast dat het diploma van leraar zeer aantrekkelijk is voor een aantal sectoren buiten het onderwijs. Sommige leerkrachten verlaten dan ook het onderwijs omdat ze een beter aanbod hebben gekregen buiten het onderwijs.

Ik verheel niet dat het stijgend aantal leerlingen in de komende jaren sowieso nog voor extra druk zal zorgen. Zoals collega Meuleman zegt, is de aanwervingsbehoefte groot: 6000 à 7000 extra leraren. Naar het einde van de volgende legislatuur zou dit stijgen naar 7600. Dat is dus echt wel een zeer grote uitdaging.

VDAB heeft ondertussen het beroep leraar secundair onderwijs opnieuw als knelpuntberoep gecatalogeerd, voor de vakken wiskunde, Frans en een aantal technische vakken. Dat VDAB dat zo definieert, heeft voordelen voor wie de opleiding wil volgen.

Er zijn reeds heel wat inspanningen gebeurd. Ik vat samen. Ten eerste, collega De Witte, is het van belang dat, wanneer je wilt dat een leraar zijn job blijft uitoefenen, die leraar fatsoenlijk wordt beloond. Er is met de Vlaamse Regering een cao gesloten waarin een lineaire loonsverhoging is bepaald van 0,3 procent die kan oplopen tot 1,1 procent. Sommigen zeiden dat dat niet nodig was, maar ik vind van wel. Als de loonsverhoging van 1,1 procent overall wordt toegepast, moet je dat ook in het onderwijs doen, want anders wordt het onderwijsberoep nog minder aantrekkelijk.

Ten tweede komt er een betere aanvangsbegeleiding voor starters. We merken dat de jongeren soms uit het onderwijs vertrekken omdat ze tijdens de eerste jaren dat ze de job uitoefenen, niet zo goed worden begeleid. Aanvangsbegeleiding wordt een recht, maar ook een plicht. Door intensieve coaching kunnen jongeren zo geleidelijk aan groeien in de job. Sinds dit schooljaar, 1 september 2019, krijgen de scholen hiervoor extra middelen. We investeren daarin 26,8 miljoen euro. Dat bedrag zal de komende jaren stijgen naar 38 miljoen euro.

Er bestaat een lerarenplatform. Dat is zeker in het basisonderwijs goed, omdat je zo werkzekerheid geeft aan leerkrachten tijdens hun eerste jaar. Je moet geen 100 procent lesgeven. Doordat je op een platform zit, kun je worden ingezet in scholen die relatief dicht bij elkaar liggen. Zo kun je een volledige opdracht krijgen. Je kunt

ook worden begeleid tijdens een aantal uren. Sowieso krijg je gegarandeerd een volledig loon. Dat is belangrijk omdat sommige jongeren afhaken doordat ze geen volledige opdracht hebben en daardoor een kleiner loon. En als je dan nog eens naar drie à vier scholen moet rijden om te werken, kun je je afvragen wat de meerwaarde is van de inspanningen die je moet leveren. Daarom zijn er dus lerarenplatforms, die goed werken in het basisonderwijs.

In het secundair onderwijs zijn er proefprojecten. Er zijn vragen om dat uit te breiden naar het hele secundair onderwijs, maar daarover kan ik niets zeggen aangezien dat voorwerp is van de onderhandelingen. Het is wel bijzonder om vragen te beantwoorden vanuit de twilightzone. Het is de eerste keer dat ik dat moet doen. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Of de tussenzone. Is dat beter, mijnheer Daniëls?

Scholen mogen ook vervangingsopdrachten opsparen. Vroeger konden ze dat niet, nu wel. Als je bijvoorbeeld voor een aantal weken een vervanger zoekt voor wiskunde en je vindt niemand, mag je dat opsparen tot je iemand gevonden hebt. Je kunt dan later op het jaar op een meer intensieve wijze wiskunde geven. Als je niemand vond, was dat vroeger een besparing op de begroting van Vlaanderen. Nu kunnen scholen die middelen opnieuw inzetten.

Er komt ook een recht op een aanstelling van doorlopende duur na kwaliteitsvolle begeleiding. Leerkrachten kunnen vanaf 1 september 2019 sneller die tijdelijke aanstelling krijgen, namelijk na vierhonderd in plaats van na zeshonderd dagen. De proefperiode wordt dus korter. Dit kadert binnen de doelstelling om sneller zekerheid te geven.

Tot slot zijn er meer mogelijkheden tot vaste benoeming. De functies van personeelsleden die voor langere tijd in een verlofsysteem zitten – ik denk dat politiek verlof daar ook toe behoort – hebben wij voor een deel vacant verklaard. Dat betekent dat zesduizend tijdelijke leerkrachten nu meer perspectief krijgen op een stabiele loopbaan. We doen dat allemaal om hen in het onderwijs te houden.

Ik twijfelde of dat wel effect zou hebben. We hebben in april van dit jaar een campagne gelanceerd om het lerarenberoep op een positieve wijze in de kijker te zetten. Dat was nodig, want er waren heel wat doemberichten over ons onderwijs. Tot mijn grote vreugde hebben onze hogescholen gemeld dat de lerarenopleiding dit academiejaar een boost heeft gekregen. Er zijn overal extra inschrijvingen. De lerarenopleiding is ook grondig hervormd. Ik ga die hervorming niet helemaal uitleggen; u kunt dat allemaal lezen in de parlementaire documenten. Het gevolg is dat we vandaag stijgingen zien van 60 procent, 50 procent, 26 procent of 74 procent. Je ziet dat het met de inschrijvingen goed zit. Dat is na jarenlange dalingen wel eens goed nieuws, want het betekent dat jongeren wel zin hebben om leraar te worden. Het is verdorie zeer nodig dat die zin er is, want we hebben veel leerkrachten nodig.

Tot slot zullen we wellicht in de toekomst ook iets moeten doen om zijinstromers naar ons onderwijs te trekken. Er is een enorm potentieel aan mensen die een aantal jaren in bijvoorbeeld de privésector gewerkt hebben en die hun expertise willen doorgeven in het onderwijs. Ook deze maatregelen maken voorwerp uit van de onderhandelingen. Daar zal dus hopelijk snel meer informatie over komen.

Tot hier wat we nu gedaan hebben en wat dit schooljaar op stapel staat. Het tweede deel van het antwoord gaat over de toekomst en daarvoor moeten we nog eventjes wachten.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, dank u voor het antwoord. Onze fractie vindt die campagne zeer goed. We hebben ook de cijfers gezien van het toenemende aantal inschrijvingen in de opleidingen voor leerkracht. Dat is super. Maar als ik het goed begrijp is er in de eerste vijf jaar ook een enorme uitstroom van leerkrachten. Ik denk dat daar wel een probleem is. Ik heb niet echt begrepen uit uw antwoord hoe u dat analyseert en wat daar de oorzaak van is. Zolang dat zo blijft, zal ook het toegenomen aantal mensen die een opleiding volgen, de zaken niet oplossen.

U zegt dat er een lineaire loonsverhoging is geweest van 0,3 tot 1 procent. Dat is op zich zeer goed, maar er zijn toch ook een aantal maatregelen geweest die het lerarenberoep onaantrekkelijker maken. Ik denk dan aan het feit dat heel veel leerkrachten langer moeten werken voor minder pensioen. Het laatste deel is natuurlijk federaal, maar het zijn wel dezelfde partijen die dat beslissen. Ik denk aan de afschaffing van de terbeschikkingstelling (tbs), die al onder minister Smet is gebeurd. Ik denk aan de afschaffing van de gewone loopbaanonderbreking. Thematische verloven blijven, maar de gewone loopbaanonderbreking wordt afgeschaft. Dat zijn een aantal maatregelen waarvan ik van het middenveld en van de vakbonden hoor dat ze zwaar wegen op het leerkrachtenberoep.

Het lerarenplatform vinden wij een zeer goede maatregel en ik denk dat die veel effect heeft. De vraag is om dat eventueel netoverschrijdend te maken want we horen dat nog heel veel jonge mensen van het kastje naar de muur worden gestuurd. Ook al heb je loonzekerheid, toch is dat ook belastend voor een jonge leerkracht. Tot slot juich ik het van harte toe dat er vaste benoemingen bij komen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik was mijn vraag begonnen met te zeggen dat er een kentering is en dat er studenten bij komen in de lerarenopleiding, wat een goede zaak is. Maar daar zullen we ten vroegste binnen drie jaar de vruchten van kunnen plukken. Er is op dit moment echt wel een groot probleem. Het is de frustratie van degenen die kinderen hebben dat kinderen soms weken in de studie zitten en vaak een heel trimester een vak niet hebben kunnen volgen, of het nu talen zijn of STEM-vakken, wanneer zij heel bewust voor een STEM-richting kiezen. Dat is echt wel problematisch.

U hebt opgesomd wat u in de vorige legislatuur allemaal hebt gedaan. Dat is inderdaad een moeilijke oefening geweest, maar een echt lerarenloopbaandebat om het beroep aantrekkelijker te maken, is er niet gekomen. Heel veel van de middelen zijn naar de loonsverhoging gegaan, waardoor er voor de andere maatregelen die u nu opsomt, zoals de aanvangsbegeleiding of het lerarenplatform, wel wat middelen te weinig zijn. Ik denk dat er nog veel meer zal moeten worden geïnvesteerd in onder andere die aanvangsbegeleiding om beginnende leerkrachten in het beroep te houden.

Er zal ook creatief naar nieuwe pistes moeten worden gezocht, zoals zijnstroom. Je ziet dat er ook veel technische beroepen zijn met vakken als elektriciteit, hout en mechanica. Waarom kunnen mensen niet deeltijds een beroep uitoefenen en deeltijds in het onderwijs staan? Dat zou een heel interessante bevruchting zijn en de kwaliteit zeker ten goede komen. Ik denk dat daar op korte termijn echt werk van moet worden gemaakt en dat we die urgentie zeker niet uit het oog mogen verliezen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Het debat sluit naadloos aan bij wat we ook tijdens de vorige legislatuur al meermaals hebben besproken. Ik maak me een beetje zorgen over de mismatch: er is een groot tekort aan leerkrachten, maar toch geraken in de loop van het schooljaar heel wat beginnende leerkrachten niet aan de slag. Daarbij zijn er twee belangrijke zaken. Een daarvan is dat leerkrachten

zekerheid willen wanneer ze starten. Ik heb met heel wat mensen gepraat die net een huis hebben gekocht of die aan een gezin zijn begonnen en die in augustus nog niet wisten wanneer ze konden starten. In september is het niet gelukt, ze moeten nu wachten tot in oktober of november. Dat is ook alweer een zekerheid. Maar het is een zekerheid dat ze die zekerheid niet krijgen.

Over de zijinstromers heeft mevrouw Meuleman het al uitvoerig gehad. Daar moet zeker op worden ingezet. Via begeleidende trajecten moeten we mensen van de werkvloer opnieuw in het onderwijs krijgen. Daar is nog heel wat werk voor de boeg. Er is dus zeker geen reden voor een hoerastemming. Ik heb nog eens een aantal cijfers opgevraagd. In het basisonderwijs veroudert het lerarenkorps, een stijging met 17,8 procent. Wat de verjonging betreft, is er een daling van 12,93 procent. In het secundair onderwijs is dat zelfs meer dan 15 procent. Er zullen dus inderdaad creatieve zaken moeten worden gevonden, het wordt een enorme uitdaging voor de 'nieuwe' minister van Onderwijs om daar initiatieven voor te nemen.

Wij hebben met onze fractie een aantal jaar geleden al het loopbaandebat voorgesteld. We hebben daar een vliegtuigplanning naar voren gebracht, maar daar is weinig mee gedaan. We hebben ook een aantal andere initiatieven in ons plan voor het basisonderwijs voorgesteld maar er is nog heel wat werk aan de winkel. Dit is eigenlijk een kroniek van een aangekondigde problematiek die blijft en waar de toekomstige minister nog heel wat werk mee zal hebben. Dit moet onmiddellijk planmatig worden aangepakt om het beroep opnieuw aantrekkelijker te maken – want daar gaat het uiteindelijk om.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dit is inderdaad een thema dat over partijgrenzen heen onze aandacht vraagt. De minister heeft terecht zeer veel kleine, grote en grotere maatregelen met een minder grotere en zeer grote budgettaire impact opgesomd die de afgelopen regeerperiode zijn genomen en die ook nodig waren.

Het is natuurlijk een kwestie van leraren te hebben en de juiste leraren te hebben. U krijgt ook berichten in uw mailbox van leraren die zich afvragen hoe het komt dat er een lerarentekort is terwijl zij toch geen werk vinden. Dat is de mismatch die er bestaat tussen het profiel van de leraar en de beschikbare plaats. Het is goed dat VDAB die knelpuntberoepen goed in kaart brengt en dat daar goed over gecommuniceerd wordt.

Collega van de PVDA, u had het over langer werken en minder pensioen. U moet er wel bij zeggen dat als men langer werkt, men ook loon krijgt tijdens die gewerkte periode. Wie drie jaar langer werkt en binnen dezelfde levensverwachting drie jaar minder pensioen krijgt, krijgt wel drie jaar extra loon dat hoger ligt dan het pensioen. Op het eind van de rit heb je dus meer koopkracht – tenzij u mensen kent die een pensioen hebben dat hoger ligt dan hun loon. Het zou fijn zijn dat u dat ook vermeldt.

We hebben nood aan een plan dat leerkrachten aantrekt, behoudt en stimuleert. In het onderwijs gebruiken we afkortingen en hebben we het dan over het ABS-plan. Dat betekent ervoor zorgen dat de boel niet blokkeert.

Tot slot moeten we ervoor zorgen dat mensen blijven lesgeven. Mevrouw Krekels heeft al vaker verwezen naar de planlast. De mensen in het onderwijs moeten in de klas zijn, waar de leerlingen zitten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We hebben hier tijdens de vorige legislatuur al heel wat over gehoord. Het is belangrijk te bevestigen dat de zoektocht naar

hogescholen op de arbeidsmarkt zeer pertinent is, 'the war on talent'. We moeten aandacht hebben voor zowel generatiestudenten, zijinstromers als mensen die kiezen voor een nieuwe uitdaging in het onderwijs. Daarnaast moet niet enkel het beleid maar ook het onderwijs zichzelf als een interessante sector naar voren schuiven. Als toekomstige commissieleden kunnen wij daar ons steentje toe bijdragen en het onderwijs in een positief daglicht stellen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Witte, ik volg de heer Daniëls een beetje, die al een deel van het antwoord heeft gegeven. De wijziging van de verlofstelsels is voor mij een van de positieve punten die de vorige legislatuur zijn gerealiseerd. We hebben dat samen met de sociale partners gedaan. In de chaos van allerhande verlofstelsels hebben we orde geschapen, en dat is met instemming gebeurd.

Er zijn heel wat mogelijkheden binnen het onderwijs, we zijn zelfs voortrekker om na een langdurige ziekte herin te treden in het onderwijs op een deeltijdse basis. Ik vind dat een bijzonder goede hervorming maar in tijden waar iedereen een beetje langer moet werken, lijkt het me logisch dat Onderwijs dat ook voor een stukje doet.

Ik ben blij dat u zich positief hebt geuit over een aantal maatregelen want niet alles is slecht, ook niet in Onderwijs.

Mevrouw Meuleman, u had het over deeltijds lesgeven en deeltijds werken. Dat stond in ons verkiezingsprogramma, en ik vind dat samen met heel veel mensen een zeer goed idee. Wat ik niet wil, is dat het beroep van leraar wordt uitgehold. Niet iedereen kan dus leraar zijn, men moet wel degelijk opgeleid zijn om op een goede en pedagogisch verantwoorde wijze om te gaan met jongeren. Het ene hoeft het andere echter niet uit te sluiten. Ik denk dan ook dat er zeer interessante mogelijkheden zijn om mensen aan te trekken in ons onderwijs. Ik hoop dat we daar in de toekomst, over grenzen van meerderheids- en oppositiegrenzen heen, aan kunnen werken.

Collega Vandenberghe, als je kijkt naar het tekort aan leerkrachten, en naar het aantal leerkrachten zonder werk, dan is er inderdaad een mismatch. Maar een kleuterleider of -leidster uit Ieper kan moeilijk elke dag in Brussel lesgeven. Er is dus sowieso territoriaal een mismatch. Er zijn ook plaatsen waar het aantal leerlingen boomt, en er zijn plaatsen waar er overschot is. Dat matcht niet volledig.

In het secundair onderwijs zien we bijvoorbeeld ook een enorm tekort aan leraren wiskunde. En iemand die Nederlands of Frans heeft gestudeerd, kan niet zomaar wiskunde geven. Ook daar geldt dezelfde opmerking: we moeten proberen de kwaliteitseisen hoog te houden. Daar is dus ook nog wat werk voor de boeg.

Ik dank in elk geval collega Daniëls en collega Vandromme voor hun aanvullingen. Ik denk dat we voor een heel grote gezamenlijke opdracht staan, waarbij we ook moeten werken aan een aantal nieuwe maatregelen. Maar we moeten ook zorgen dat nieuwe leerkrachten gemotiveerd in dit beroep kunnen blijven, en niet na enkele jaren uitstromen. Want ook dat is een pijnpunt.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Bedankt voor uw antwoorden. Voor mij zijn die zaken nog niet concreet, maar dat is ook logisch. We hopen in elk geval dat er volgende week een nieuwe regering is.

Ik wilde nog even ingaan op de onaantrekkelijkheid van het beroep van leraar. Collega Daniëls, wat u zegt, is helaas niet juist. De hervorming van de pensioenen

houdt onder meer in dat men de diplomabonificaties voor de leerkrachten heeft afgeschaft. Bovendien zal men het aantal jaren tewerkstelling – dat is niet contractueel – niet meer berekenen als ambtenaar. Daarnaast zal de berekening van het pensioen nu op basis van de laatste tien jaar gebeuren, in plaats van de laatste vijf jaar.

Als je al die maatregelen neemt, dan zullen leerkrachten een pak minder pensioen krijgen, zelfs als ze drie jaar langer werken. Ik heb daar heel concrete cijfers over. Wat u daarnet zei, klopt dus niet. Ten tweede zijn er veel leerkrachten die de facto niet langer zullen werken, omdat ze uitgeblust of opgebrand zijn. Ik denk dat er heel veel protest is rond die kwestie, dat er mee voor zorgt dat het beroep minder aantrekkelijk wordt.

Het gaat uiteraard altijd over middelen. In tegenstelling tot het pensioendossier is het onderwijsdossier nieuw voor mij. Ik heb eens gekeken naar de investeringen in relatie tot ons bruto regionaal product in het onderwijs. We zien dat het aantal investeringen de laatste tien jaar is afgenomen, van 4,5 naar 4,3 procent. Als het aantal investeringen in het onderwijs op hetzelfde niveau was gebleven, dan hadden we 670 miljoen euro meer. Het gaat dus ook om middelen en keuzes rond dat punt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk dat het lerarentekort en het werkbaar maken van het beroep absoluut een prioriteit zal moeten zijn. Ik hoop dan ook dat de nieuwe regering zich niet zal verliezen in allerlei symbooldiscussies of ideologische discussies, en dat men deze prioriteiten – die zeer pragmatisch van aard zijn – bij de horens vat.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.